

Keelaiti K wotiiti

S i l zeizu ma woo m ungiti
Keelaiti k wotiiti ma z i a é ga Woo niin
 ag i za asi i ma lodai. Nu ila kpegi a é s
 feleg i niiti k ai, daaseigi a ga Luke, é ni ga
 t l i ta P le zi i. Tosu wola
 a ná-s iti ba Minaze e niin i zu, maz l
 to a é Egilisii l ze i elei z ai.

Si m in m in su, s i nii ni lolisu ga
 «Z nvu Nadegai wotiiti,» t ze i ná zeizu
 m in puul lug (50) ma, é a é il
 Z nvu Nadegai a. Luke ai ma ná-Woo niin
 ag i z zu, é elani n naama vaiti ba, niiti
 Yesu ti ni eteai zu. K l é l ze i niina
 Yesu l zi gi ma gee l gi zu, Yesu elei
 maavalibog ná-kaladopoiti saama: Nu la m kaa ga
 kpus i ma aazu z giti. Uele ana Egilisii ná-
 yee alai l zeizu la ga keelaiti k wotiiti ma
 z i: Yesu a ná-kaladopoiti saama ga ná-Z nvui
 maa ele, nii é z b i veezu ná-kaladopoiti zea. Fai
 niiti ti z ai keelaiti k woti z i zu, ta
 pelei laalaosu Egilisii ná-botii lu feai zea ga é k
 yee alai p su, nii é ga: Yesu ná-Woo niin
 ag i laazeeli vai nu us i p ma, ey su zou ela
 ga.

Z nvu Nadegai ma minaze egi wo fai keelaiti b

¹ Teyofile: Nà-s m ungi zu, gè naati p
 su ulani, niiti Yesu ti ni, ta kalagi niiti, é ni ti
 wosu, m unpa, ²ey su naama voloi zeeli, yeei é l ni
 la gee l gi zu, kpegai ma ga deveiti fe keelaiti zea

ga Z nvu Nadegai maa ele, niiti é yimaze eni ga tiye. ³ Ná-kp l i oluma, naati n a é l ni ga tiye poo m in m in su ga to a vulua. Folo uunaanig (40) laawu, é ni ulazu k l ma ti ,é a ti ,é il GALA ná-masadai a. ⁴ Yeeta, ti ai ma daamii wosu ma, é niima levei woni ga tiye, é ti ma: «À mina maa ooza Zeeluzal me a, k l à K ná-minaze egi maa un, nii kulaai dà, gè bo wo ma. ⁵ Maz l Zan atizei woni ga zi i, k l w un, su la m ooza, wa atize ga Z nvu Nadegai.»

Yesu l elei gee l gi zu

⁶ T igiti ti aal ni ba, ti gaaza ani, ti ma: «Màli ii, naama zi gi zu a è Izelay le masadai zeizu la olu aa?» ⁷ É ti woo aa oteni, é ti ma: «Wo d la ba ga wo si giti ta yee alaiti kw , niiti K ti le eai ba, t i ná-zobogi zu. ⁸ K l si gi zu Z nvu Nadegai yeizu la wo ma, wa z b i z l , wo ga nà-zeeleiti Zeeluzal me taazu , Zudee yooi zu ná p , Samali yooi zu alaa, ey su zou ela ga.»

⁹ Yesu egai ma ga naama itibo, ti aazuy ni ba, é l gee l gi zu ele, naa oluma tona iingi d uni ti a. ¹⁰ T i ti- aazu ni n geezu , si gi zu Yesu ni liizu la, zunu feleg ulani k l ma ti , ti maa iliai ga se e olegiti, ¹¹ ti keelaiti ma: «Galilee nuiti, lee vaa zu wo losu, wo a w l geezu ? Yesu nii buze eai wo zaama, é l gee l gi zu, to a a olu m n , e elei wo kaai la, é a l gee l gi zu.»

¹² Ti aleni ma Zeeluzal me, ti ze e Wolive izei ma, nii é Zeeluzal me oba, ti y zu oozai ga kilo ila. ¹³ Si gi zu ti aleni la ma taazu , ti

l ni geezu l i wu, ti ena zeí ná. T ití ti
ni ná ti laaseigiti kaa: Piy l , Zan, Zake, Andelee,
Filipe, Tomase, Baatelemi, Matiyo, Alefee ná-doun zunui
Zake, Sim n nii é ni ga Zou Maalobo Nui ta, naa
Zake ná-doun zunui Zude a. ¹⁴ Ti p ti ena
aal ba, ti ni i gila ma, ti aa a GALA falii
ma, naa anzanui tanigaa a, ta Yesu dee Maali,
ta de eiti.

Zudase maavalibogi aizi vai

¹⁵ Naama voloiti su, Piy l wuze eni
k loun ungila puufeleg iti (120) saama, é
ti ma: ¹⁶ «K leaiti, k ni GALA s i zu
wooi a la il su, nii Z nvu Nadegai boni é ula
Davide la, é ni ma yeelu , é il Zudase a,
nii é loni Yesu zo nuiti tu . ¹⁷ É ni ga ade ta,
é n n z l ada-woti ilagi nii zu.» ¹⁸ (Kpegai
ma ga zou ila geya ga telebotala walii, nii ti feai zea,
é looni gi ma, kogi ali su, koozu z laiti p ti
vaza. ¹⁹ Zeeluzal me nuiti p ti faa w ni su, naa
a é k a ti naama yooi laasei p ai ga Ak ledama,
ti-laawooi zu nii polu ga «Nama ba yooi»). ²⁰ «Tama,
s GALA s i ma wuye z i zu ga:

«Seizu aka y ,
é ala nu us iti ma ná!»

Naa olu s ai m n ga:

«Ta ili ge zeí potogi zu!»

²¹ K ni mu, nu ila ge ade a, z iti saama,
niiti ti a ade a, naama zi gi p su ade ni
l zu la, ade a ula ada Mali ii Yesu, ²² é zo Zan ná-
atizei wo si gi ma, é zeeli t voloi ma gee l gi
zu, naama nui ga zeelei ta, é il buze e vai a,
é ula saai ya.»

²³ Ti nu feleg l ni: Zoz fe nii daa ni ga Balasa ase, daasei kili ge ni ba ga Zusetuse, ta Matiyase. ²⁴ Naa oluma, ti GALA falini ani, ti ma: «Màli ii, i è nui p ziima w , nu feleg i niiti saama, naa l ga giye, nii è yiimaze eai la, ²⁵ nii a k é Zudase losu ze e, keela wotii nii zu, Zudase ná akai y gai, é li ga liizu ele.» ²⁶ Ti kpakutoomai ni, kpakui looni Matiyase ma, é niina keela puug maazu ilagi (11) z iti ba.

2

Z nvu Nadegai aa vai

¹ Pantekote voloi zeeliaz ma, ti p ti aal a ni de ba ada ila. ² Gaamago, z ng wolai ze eni geezu , e fiil wola, é p l i wu ná p daave, ti ni zeini ná. ³ N giti, ti ulaai ga abu zogi, ti ulani ti k l ma, ti aa w ma, ti ze ti ilagilagiti unma. ⁴ Naati p ti laaveni ga Z nvu Nadegai, ti t ze ga ti a zii woo iligiti su, e elei Z nvu Nadegai ni feezu la ti ya ga ti bo.

⁵ Naama zi giti su, Zuifui tanigaa ti ni ii wosu Zeeluzal me, ti ni ga GALA gaazuluaba nuiti ti ze eai eteai zu ná p . ⁶ Naama wooi ziaai ma, ti ma b wolai aani, ti wola laav ni, t ze ti p ge ni ti woom nisu ti wootti su.

⁷ Ti laav ni, ti a ma: «Nui niiti ti zu ani, k b ti p ta ga Galilee nu, k l ? ⁸ É le e ale mu, ade p ade ti woom nisu ade wootti su? ⁹ Ad i de ga, Paate nuiti, ta M de, Elame, Meez p tami, Zudee, Kapad se, P n, Azi o ii, ¹⁰ Filizi, Panfili, Ezipete, naa Sil ne lugi zu a Li i yooi zu, ta z iti ti ze eai W l me, ¹¹ Kel te ta Aala i: Zuifuiti be-o aa w inti be-o, niiti ti

il gai Zuifuiti ta-GALA pelei ma. Ade p , ada ti woom nisu ade wooyi su, ti a GALA ná-k woti wolaiti bo.»¹² Ti p ti laav ni, tanigaa ti unga wuulee, ti a ma: «Niima vai olu a ga lee?»¹³ Ta iligaa ti ni zu ma: «D n n gi a é ti zogail»

Piy l GALA daawooi wo fai Pantekote voloi

¹⁴ Piy l wuze eni é lo, keela puug maazu ilagi (11) z iti saama, é woo ulani, é ma: «À woilo ma-o! Zudee nuiti ta w igi wo ii wosu Zeeluzal me, wo niima vaiti gaa a, niiti ti zu. ¹⁵ D l i é a niima nuiti ba, e elei wo isi zu la, folo liegi kpaazu n a d ade su. ¹⁶ K l nii GALA goo wo nui Zow le boni, naa a é zu ani. É ni ma:

¹⁷ <GALA ge ma: Folo aa elagiti su,

nà nà-Z nvui yeizu nu us i p ma.

Wo-loun zunuiti ta wo-loun anzanuiti ta GALA gooyi bo,

wa-wuze e niin giti ta kulak l maiti ka,

wa- wola l iti ta segiti bo.

¹⁸ Ungo, naama voloiti su, nà nà-Z nvui yei nà-boti

zunuiti ta nà-boti anzanuiti ma,

ti a GALA gooi wo.

¹⁹ Nà maa l vaiti k gee l gi zu, ta poogiti

zooi ma,

amai ta abui a ná, naa abu luului ma

lona iingi a.

²⁰ Foloi a ote ga kpidii,

alugi i e amai,

aisa G o GALAGI ná-foloi a zeeli,

folo wolai, nii maayikiai.

²¹ Naazu z i n p a woo ula Mali ii ma, GALA ka kizo.»

²² À woilo niima woiti ma, w i wo ga Izelay le nuiti, wa i wo kw ni ga GALA ge yeezeini Yesu Nazal te nui wu wo aazu, maz l GALA ge ni laav vaiti, maa l vaiti ta laav oogiti k zu ga t un maa ele wo zaama. ²³ Zunui naa w ni wo ma, é zoloo GALA ná-devei ta ná-seikpasui ma, nii é k ni ma yeelu kaite, wo paa si gi zu wo z ga la t kolo olo nuiti zea, ti kpad saa wului ma. ²⁴ GALA ge buze e olu, é kula saai ma zool iti su, maz l naa la ni zolooga ga saai a mak ba ná-zobogi wu. ²⁵ Davide niima wooi woni, é il Yesu a, é ma:

«Gàazu log G o GALAGI a yeen p , maz l to a kòba , nii a k gè mina iikpi ey su p .

²⁶ Naa a é ba, zii aan a, gòoiti daaveg ga koozun i, kpùs i i a loo osu, mak gai kitogi zu.

²⁷ Maz l è la l a bà, gè a y g v alaazu, è la vaa bu r i gè ga a-wotii nui, gè ga woo ila nu, gè a luula kabaye ei zu.

²⁸ È z nvu elei l a ga ze,

a r un daave ga koozun i è vai zu kòba.»

²⁹ K lointi, zobogi vee b ga gè wo ma: Ade-m m wola Davide zaa , maa ulu, ná-kabai alaa ka ade zaama zaa aza. ³⁰ K l é ni ga GALA goo wo nui, ta é ni kw ni ga GALA ge minaze eni b , é ona ga mavofodai ta a zeí ná-masa kp kp gi a. ³¹ Kilista wuze e vai, é ula saai ya, naa a Davide kaani ma yeelu , naama wooi a é boni ga: «GALA ge la l a bà, gè a y g v alaazu, é la vaa bu, kpùs i a luula kabaye ei zu.» ³² GALA ge Yesu nii wuze e , é kula saai ya, gi

p gá ga naama zeeleiti. ³³ Buze e , é zeí GALA zeezazu , é Z nvu Nadegai z l k ya, nii ma minaze egi woni, naa a é feai, e elei wo m nisu da, ta wo kaazu la. ³⁴ Maz l Davide la l ni gee l gi zu, k l t i bog ga: <Mali ii GALA ge ni Màli ii ma: Zei zèezazu , ³⁵ ey su gè è zili nui ti k ga a- loma anii.> ³⁶ Izelay le l ye ei p maan ti kw , ti la da, ga Yesu nii wo kpad ni saa wului ma, naa a GALA ge k ai ga Mali ii ta Kilista.>

Kidaale e nu m ungiti

³⁷ Ti naama wootti m nigai ma, é ti yiizoni ga gola, ti ni Piy l ta keelai z iti ma: «Gi- lointi, gá k ale mu?» ³⁸ Piy l ti woo aa oteni, é ti ma: «À wo zi elei maavalibo, wo ilagilagi p ge atize Yesu Kilista laaseigi zu, nii a k wo zuvaay ga wa- otoiti, wa Z nvu Nadegai z l ga faan . ³⁹ Maz l minaze egi a ga w n , wa wo-lointi, ta naati t n niiti ti maa oozaai, naati p de-Mali ii da-GALAGI aazu ti lolisu.» ⁴⁰ Piy l ni zeele wooi wosu ti ma wooi ta iligaa zu, é a ti i d , é a ti ma: «À ula tukp i laawu, nii é aazu zeelizu yamani i nii zu nu us iti ma.»

⁴¹ Z iti ti yeezeini gooi wu, naati ti atizeni, naama voloi nu waasa ag (3 000) ala a é ni kidaale e nui ti ba. ⁴² Ti ni woilosu yeen p kalagi ma, nii keelaiti ti ni feezu, ti kp faamai zu, ti a daamii wo, ta ti a GALA falii wo ma. ⁴³ Dualuagi ni s p su, maz l GALA ge ni maa l vaiti ta laav oogiti k zu ga gola ga keelaiti maa ele. ⁴⁴ Kidaale e nui ti p ti ilini a, ti- ligiti ti su ila kpe. ⁴⁵ Ti ni

ta-yooiti ta ti- ligiti p dizu, ti a ga ma walii, ti gaa w s ba, é zoloo ma nu d ma vai ma. ⁴⁶Ti p ti ni aal zu ba folo-o-folo GALA sei l i wu, ti ni ului ale alezu ta- l iti bu, ti daamii wo koozun i zu, ta zii ag lai zu. ⁴⁷Ti ni GALA maamus zu, naa oluma ta-vai ni nu us i p ziilaazu. Folo-o-folo Mali ii ni ta su kidaale e nuiti ma gi a ga niiti é ni ti izosu.

3

M l nui d fai
¹Yeeta, Piy l ta Zan ti ni l zu GALA sei l i wu, GALA falii ma zi gi zu kp k volo l l i za asi i ma. ²É zooloni n ga ti aai ga m l nui ta, nii é z l ni ga m l gi. Folo ilagila ti ni aazu la, ti da GALA sei l i ma l la naa laaseigi ga: «P l la Uag i,» nii a k é a faa maavali naama nuiti ma, ti l zu GALA sei l i wu. ³É Piy l ta Zan aai ma, ti a l ná, é faa maavalini ti ma. ⁴Piy l ta Zan ti aazuloni ba, Piy l ma: «W l l gi a!» ⁵É aazuloni ti a, é a isi ga naati ta ani veezu zea. ⁶K l Piy l ni ma: «Wali la zèa, a zanu, k l nii é zèa, nà naa veezu è ya, naa a é ga: Nazal te nui Yesu Kilista laaseigi zu, wuze e, è zi !» ⁷É soni zeezai a, é buze e. Gaamago n , k iti ta t ainti ti zuloni kpe, ⁸é ili kpulu, é wuze e, é a zi . É il ni ti olu, ti l GALA sei l i wu, é a zi , é a ili, ta é a GALA maamus . ⁹B b ip ge kaani, é a zi , é a GALA maamus . ¹⁰Nu us iti ti ni w su aazu ba, ga t a é ni zeizu GALA sei l i laa naa laaseigi ga: «P l la Uag i,» é a falii wo. Fai nii

é ni zunui naa , é ni ga laav va, ta kulafilibai nuiti b .

Kp i Piy l su ulani GALA sei l i wu
¹¹ T i mu ge la m ni ze ezu Piy l ta Zan olu. B b i iz ni, ti a, ti aal ba ti ma seizei bosu , ná laa ga «Sal m n ná-seizei bo kotai.» ¹² Piy l miná aai ma, é ni nu us iti ma: «Izelay le nuiti, lee vaa zu niima vai wo laav zu? Lee vaa zu wo aazulosu gi a, e gá a gá zunui nii wuze e, é azi , gagá-z b i aagi ili elei GALA ba? ¹³ Ade-m m wolani A alaame, Izaake, ta Zak e ta-GALAGI a é l biyai veeni ná-boti nui Yesu . Pilate ni p ga é pil , k l w un, wo d ni yeel zu, wo l ba. ¹⁴ W un, wo l ni Telebo Nui a, nii adegai, wo ti yee e nu aa nui a wo . ¹⁵ Z i é z nvui unda, wo naa aani, k l GALA ge buze eni, é kula saai ya, gá ga naama zeeleiti. ¹⁶ T i g un, gi idaale eai Yesu ma, naa a é k a, daaseigi naa ná-z b i zobogi vea la zunui nii ya, nii wo kaazu, ta wo kw . Kidaale ei Yesu ma, naa a é zunui nii d ga kpezekele, e elei wo p wo kaazu la.

¹⁷ Naa p poluma, k lointi, faa w talai a wo naa ai la, wa wa- undi iiti. ¹⁸ K l kaite, GALA ge boni é ula GALA goo wo nuiti p da ma yee lu , ga ná-nui nii é ga Kilista naa a l , naa a é daazeeliai ani. ¹⁹ À wo zi elei maavalibo mu, wo lati olu GALA ma, nii a k wa- otoiti ale t t . ²⁰ Naazu doo o yee alaiti ta a, ti ze e Mali ii b , naa oluma é naa le e wo ma, nii é deveni ma yeelu wo , nii é ga Yesu Kilista. ²¹ Naa laa y zu, to a d y su gee l gi zu, ey su eteai p ge ga ma niin , e elei GALA ge

boni la kaite w l w l , é ula GALA goo wo nu adegaiti da.

²² T ze i Moize ni ma: «Mali ii, wa-GÁLAGI a GALA goo wo nui ta wuze ezu wo ga r un k ele, wo- leaiti saama. À woilo goo ma fai p su! ²³ K l ni nui ta a l na, ga é mina woilo GALA goo wo nui naa woo ma, naama nui ula ná-nu us iti saama ga saai.» ²⁴ GALA goo wo nui niiti kpein ti ai, é l ze i Samiy le ma, é zeeli naati p ma, ti aai t un poluma, ti p ti niima voloiti ma vaa woni. ²⁵ Wa a, wo ga GALA goo wo nuiti ta- oganii ze e nuiti, wo ga minaze egi ma ulanumai z l nuiti, nii GALA ge k ni ade-m m wolani b , si gi zu é ni la A alaame ma: «P l ye eiti kpein ti eteai zu, ta tuyai z l è-mavofodai maa ele ma.» ²⁶ Wa a m unpa GALA ge ná-boti nui wuze eai ma, é te egai wo ma, nii a k é tuya loo wo , ga é wo ilagilagi p se e ná-telebotala elei ma.»

4

Piy l ta Zan ti lo fai tukp aale e nu wolaiti kakala

¹ Si gi zu Piy l ta Zan ti ni d zu la nu us iti p , zala a ula nuiti ti aani, ta GALA sei l i maa undi ii, naa Sadusey inti ba. ² Ti wola yii aawanaa ni de, t ze i ti naati kaani, ti a nu us iti kala ga t i Yesu wuze eai, é ula saai ya, g v iti alaa ta wuze e, ti ula saai ya. ³ Ti yee ni ti ma, ti ti ili kasoi a ey su poluma zobui, t ze i kp k i ni de niina. ⁴ An naa e, nu m inm in ge idaale eni naati saama, niiti ti woiloni ti-wooi

ma, kidaale e nui lieg i a laazeeli nu waad lug
(5 000) zu.

⁵ Poluma zobui, ta- undi iiti, ta totu iti, ta t
kalam inti, ti aal ni ba Zeeluzal me. ⁶ Zala a
ula undi i wolai Ane i ni ti zaama,
ta Kayife, ta Zan, ta Al gezandele, naa zala a
ula undi i wolai ná-p l ye ei wu nuiti p ba.
⁷ Ti aani ga Piy l ta Zan, ti naati to akala, ti ti
aaza a, ti ti ma: «B ná-z b a laasei
ka wo niima vai ai la?» ⁸ Naazu t i Piy l laaveni
ga Z nvu Nadegai, é ni ti ma: «À woilo nii ma, w i
wo ga nu us iti ta- undi iiti, ta totu iti. ⁹ T i
wo gi aaza asu za faa ag i ma, nii k ai see
nu ila b , wo gi d , elei baloai la, ¹⁰ wo
p à kw , Izelay le nuiti p ti kw alaa, ga
Nazal te nui Yesu Kilista, nii wo kpad ni saa wului ma,
GALA ge buze e, é kula saai ya, naama ele a zunui
nii d gai da, é loni wo akala. ¹¹ T a é ga:

«K tui nii p l lo nuiti wo l ai ba,
tama t a k ai ga k tu iingi.»

¹² Yesu ila n a kizogi a zoo z l su sa ui zu,
maz l GALA ge la nu ili n p daasei feeni eteai
zu nuiti saama, nii da zoo izosu ga t un maa ele.»

¹³ Ti laav ni gola si gi zu ti Piy l ta Zan
aani la, ti a ga ladalai, maz l ti ni
kw ni alaa ga naati ta ga kalatala nuiti. Ti kw ni
ga naati ta ga Yesu zi l maiti. ¹⁴ K l
t i ti ni zunui d gai aazuloni ti oba, ti la
ni zooni ti a faa n p bo ga goo aa ote. ¹⁵ Ti
ni ti ma naazu, ti ula tukp aale e l i
wu, ti t zeiga ti a aaza a kp gi
zu, ¹⁶ ti a ma: «Leeni a ada k ga zunui
niiti? T zeiga Zeeluzal me nuiti p ti kw ni ga

ti laav vaa wolai nii ula k l ma, nii ade la zooga ade a maa aali. ¹⁷ K l k ni ade pele le e tu ga su mina aa o nu us iti saama, ade t sei ti ma, ade ti maalua ga ti mina m daaseigi naa zu nu n p gaazu.»

¹⁸ Ti naati tolini olu, ti t gi ze i ti ma, ti ma: «Ey su p wo mina m , a wo a kala bo, Yesu laaseigi zu.» ¹⁹ K l Piy l ta Zan ti ni ti ma: «B gele a soloogai GALA gaazu, gi olo wo , a gi olo GALA b ? Wa i à naama lukp aale ena! ²⁰ K l g un, gi la zooga gi a laa ulu naa ma, nii gi kaai ta gi m nigai.» ²¹ Ti naati maaluan i olu, ti e ti a. Ti la ni naati nimiza ele n p kaani, maz l nu us iti p ti ni GALA d bizu, t ze i laav vai naa a, nii é ni. ²² Maz l zunui nii é d ni ga laav oogi, s l konagi a la le e puunaanig (40) a.

Kidaale e nuiti ta-GALA falii

²³ Ti ti il gai ma, Piy l ta Zan ti liini ti-w laiti p b , ti naama vaiti p su ula ti ma, niiti zala a ula undi iiti ta totu iti ti boni ti ma. ²⁴ Si gi zu ti naama vaiti m nini da, ti p ti zolooni faa ila ma, ti woo ula GALA ma, ti ma: «Màli ii, a a è gee l gi ta zooi t a, naa kpolo i a, ta ti zu aniiti p , ²⁵ a n a è niima wooi uuni ga a-Y nvu Nadegai maa ele, a-woti nui gi-m m wola Davide laa , é ma:

«Leeni vaa zu zii iligiti ti ni unga wuulee?
Leeni vaa zu ziiti p ti kisi akaiti boni?

²⁶ Zou masagiti ti k i t ni,
kundi iiti ti yaavai t Mali ii laal ma,
ta ná-zunui nii é gul adegai ziaai ma.»

²⁷ Gaamazu, El de ta P nse Pilate, naa Izelay le nu us iti ta zii iligiti ba, ti p ti aal ni ba taai nii zu, a-woti nu adegai Yesu laal ma, nii è gul adegai ziaai ma, ²⁸ ti naama vai laazeeli n , nii è deveni ma yeelu , a-zobogi ta è-yiimai zu. ²⁹ Niima zi gi zu, Mali ii, woilo ta-maalua iti ma, ti bosu, va bu g i gi ga a-woti nuiti gi è-laawooi laazeeli ga ladalai. ³⁰ Da-zobogi ula k l ma, naa a a k k d gi a wo, laav oogiti ta maa l vaiti ti a a-woti nu adegai Yesu laaseigi zu.»

³¹ Ti egai ma ga GALA fali, ti ni ná gaal bai zu, miná alini, ti p ti laaveni ga Z nvu Nadegai, ti t ze i ga GALA daawooi laazeelia ga ladalai.

Kidaale e nuiti ta- ilibai

³² Z iti kpein ti ni ga kidaale e nuiti, ti ilini a i gila ta z nvu ila su. Nu n p ge la ni zea li se ezu ga t ila n n , k l ti p ti ni ti- ligiti ma. ³³ Keelaiti ti ni zeele wooi wosu ga z b wolai ga Mali ii Yesu wuze e , é ula saai ya. GALA ná-zaalai ni botii zu ti p ba ga z b wolai. ³⁴ Ti zaama, nu n p ge la ni alani ani n p ma, t ze i z iti kpein zoointi a p l iti ti ni ti ya, ti ni p dizu, ti a ga ma z ng i, ³⁵ ti fe keelaiti zea, ti gaa w s p ba, e elei ma nu maavai la. ³⁶ Leevi mavofodai ta ni ná, daaseigi ga Zoz fe, é ni ga Sipele nu. Keelaiti ti daasei p ni ga 'Balana ase, (nii polu ga «nu i d nui»). ³⁷ Zoi ta ni zea, é p dini, é a ga ma z ng i, é fe keelaiti zea.

5

Ananiase ta Safila ta-vai

¹K l zunui ta ni ná, daaseigi ga Ananiase, anzai laa ga Safila, ti ti- ligi ta dini. ²Naa oluma, ta anzai ti zoolooni ma ga ti ma z ng i ilazu mak ya, é a ga m tai, é fe keelaiti zea. ³K l Piy l ni ma: «Ananiase, lee vaa zu Setana è-yiima laavegai? È zou z ng i ilazu mak , è z i wo Z nvu Nadegai ma. ⁴È a è zoi di, a l i n a a de? P dia oluma alaa, ma z ng i la a è yeema aa? È le eg ale mu, è nii ala vai t yiima ? Nuiti t i è a z i wo ti ma, GALA ka è z i wogai ma.» ⁵Ananiase naama iti m nigai ma, é looni, é za. Z iti kpein ti naama wooi m nini, ti p ti luani. ⁶Zunu loungoiti ti wuze eni, ti maavelevele, ti lii la, ti maa ulu.

⁷L l sa ag ala le egai ma, anzai aani, k l é la ni kw ni, nii k ai. ⁸Piy l gaaza ani, é ma: «Gaamai wo mà, an n i nuuma walii lieg i a, wo zoi diai la?» É naa woo aa oteni, é ma: «Ungo, naa a p diai la.» ⁹Piy l ni ma naazu: «Lee vaa zu wo zoloogai ma, ga wo Mali ii ná-Z nvui zu ? W l , z iti ti liai ti è-zinigi maa ulu, ta p l la , ta liizu ga e a alaa.» ¹⁰Gaaman , é looni Piy l wu, é za. Zunu loungoiti ti l ni, ti ka ga é zaa, ti liini la, ti maa ulu sinigi oba . ¹¹Naama vai dualuagi l ni Egilisi p su, ta z iti ti naama wooi m nini.

Laav vai niiti keelaiti ti ni k zu
¹²Keelaiti ti ni laav oogiti ta maa l
 vai ma m inm in k zu nu us iti saama. Ki-
 daale e nuiti p ti ena aal ba GALA sei l i

ma zeizei bosu , ná laa ga «Sal m n ná-seizei bo kotai.»¹³ Nu ili n p ge la ni zu ti a, k l ta-vai wola n ni nu us i .¹⁴ Ti maa ni liizu ga m in a ga kidaale e nu niin iti, zinaa anzaa a, niiti ti ni veezu Mali ii ya.¹⁵ Nuiti ti ni liizu v l ga see nuiti koi y zu eleiti su, ti a ti la beteiti ta daama ani goiti ma, naa a a k Piy l a na le ega, ma niinigi alaa tanigaa ma.¹⁶ Nu us m in m in ge ni ze ezu alaa Zeeluzal me oba laa goiti su, ti a a ga see nuiti, ta niiti k z ba y nvuiti ti ni ti zu, tama ti p ti ni alozu.

Keelaiti so fai olu, ta ti un m fai

¹⁷ Naazu, zala a ula undi i wolai wuze eni ga tolo oo amai, ta koba nuiti p , niiti ti ga Sadusey inti ta- gi.¹⁸ Ti keelaiti soni, ti naati pili kaso zi i golai zu.¹⁹ K l kpidii, Mali ii ná-geezu eelai gila ge aani, é kaso zi igi ma ogiti daalao, é ti ula, é ti ma:²⁰ «À li, wo lo GALA sei l i wu, wo z nvu niin i ma i p daazeeli nu us i ma.»²¹ Keelaiti ti oloni naama wooi , sobuzobui n ni de, ti li GALA sei l i wu, ti t ze i ga kalagi woga.

Zala a ula undi i wolai ta ba nuiti ti aani, ti tukp aale e nu wolaiti gaal ba ta Izelay le wolaiti. Ti devei veeni ga ti keelaiti kula kasoi a, ti a ga tiye.²² K l sala usuiti ti liini kaso zi igi zu, ti la ti aani. Ti aleni ma, ti a, ti oluwaawo kundi iiti ma,²³ ti ma: «Gi kaso zi igi aa piligai su kpe, kaso l mak nuiti ti loni ti-losu tip l la ti, k l si gi zu gi p l iti daalaogai da, gi la nu n p kaani bu.»²⁴ Si gi zu GALA sei l imaa undi ii ta zala a ula undi iiti ti naa m nini da, ti idaa ilini ga keelaiti

ta-vai, ti a aaza a ga elei fai nii aa
 aazu elazu la. ²⁵ Nui ta aani, é ti ma: «À woilo
 d ! Zunui niiti wo ti ilini kasoi a, tiya anu, ti
 loni GALA sei l i wu, ti a nu us iti kala.»

²⁶ GALA sei l i maa undi ii ta polu nu-
 iti ti liini naazu, ti a oluga keelaiti, k l ti la ni
 k ni ga maa aa vaa, t zeiti ni luazu ga
 nu us i minay ti z zu ga k tuiti, ti a za. ²⁷ Ti

aai ma ga tiye, ti naati toni tukp aale e nu wolaiti
 kakala. Zala a ula undi i wolai ti aaza ani,
²⁸ é ti ma: «Gi t tog wo ma kpaan ga wo mina
 m kala bo zunui t na daaseigi zu, k l w l ,
 wo Zeeluzal me laavega kpekpe ga kalagi wo bosu. Wa
 p ga wo zunui naa ma amai la gi unma mu aa?»

²⁹ K l Piy l ta keelai z iti ti goo aa oteni, ti
 ma: «K ni nu olo GALA b , é le e nuiti ba.

³⁰ Ade-m m wolani ta-GALAGI a é Yesu wuze eai, é
 kula saai ya, nii wo kpad ni saa wului ma, wo paa. ³¹ T
 ma ka GALA ge buze eai, é sei yeezazu , é k ga
 Totu i ta Kizo Nui, nii a k Izelay le nuiti ti ti zi

elei maavalibo, ta- otoiti suvaay . ³² Gá ga naama
 vaiti ma zeeleiti, naa Z nvu Nadegai alaa ba,
 nii GALA ge feai naati zea, niiti ti olozu b .»

³³ Naama woiti m ni fai wanani ti ma ga gola,
 ti ni ga ti keelaiti pa. ³⁴ K l Falizi n gila
 ge buze eni kundi iiti saama, daaseigi ni ga
 Gamaliy le, é ni p ga t kalam in, nii
 nu us iti ti ni wola unfesu ma, é devei veeni ga
 ti keelaiti kula d etea . ³⁵ Naa oluma, é ni

ti ma: «Izelay le nuiti, à dama ga naama vai, nii wo
 zu wo k ga zunui niiti. ³⁶ Su la d oozani,

Tudase wuze eni, é a ga nu iin,
 nu unnaanig (400) ala il ni polu. K l ti
 paani, naa oluma z iti kpein ti il ni polu, naati

ti vazani, gila kpalaa ge la y ni ná. ³⁷ T un poluma, Galilee nui Zudase wuze eni daasei s zi gi zu, é nu m in m in m nni, ti il polu. K l t alaa, ti paani, polu nuiti p ti vaza. ³⁸ Nii niina gè bosu wo ma, naa a ga, à mina yee ili niima nuiti ta-vai zu, à ti y ná, ti li. Ni nu us iti ka ti niima vaa zeikpasui, aa ma wotiiti k zu, su a olo olo. ³⁹ K l ni GALA ka é k zu, wo la zooga wo a ti olo olo. À dama, wo mina a k i zu GALA daal ma.»

Kundi iiti ti vaani gooi wu. ⁴⁰ Ti keelaiti tolini olu, ti naati do a ga kpak i, ti t sei ti ma kpaan ga ti mina m Yesu laaseigi zu, naa oluma ti eni ti a, ti li. ⁴¹ Naati ti ze eni tukp aale e nu wolaiti kakala ga koozun i, soloo fai zu ti ma ga ti ulasui z l Yesu laaseigi ma vaa zu. ⁴² Tama folo-o-folo GALA sei l i wu ta koizu ti, ti la ni l zu ga kalagi woga, ta Woo Niin Uag i laazeelii ga Yesu a é ga Kilista.

6

Zeelobai wo fai ga totu nu l fela

¹ Naama zi gi zu, t i kaladopoiti ti ni m inzu gola, ti zaama Zuifui niiti ti G l ke wooi wosu, naati ti ni unsuyelii losu ga E ulu nuiti, maz l folo ilagila k n gi aa w zi gi zu, ti la ni ta-oanzaiti daaz bosu ga pag . ² Keela puug maazu feleg iti (12) ti kaladopoiti p gaal ni ba, ti ti ma: «É la zooloni ga gi GALA daawooi laazeeli vai y ná, n gaa w vai zu. ³ Naa a é ba, k leaiti, à yeelo nu l fela a wo zaama, niiti l ag ti a, ti laavegai ga Z nvu Nadegai ta imalai, gi naama wotii ve ti ya. ⁴ G un, gá aa aazu GALA falii ta GALA

daawooi ma wotii ma.» ⁵ Naama wooi laani b b i yii a ga pag . Ti yeeloni Etiy ni a, zunui nii daaveni ga kidaale ei ta Z nvu Nadegai, naa oluma Filipe ta P l k l, Nik n l ta Tim n, Paalemeenase ta Antiy se nui Nik la, nii é l ni m ungi Zuifuiti ta GALA pelei ma. ⁶ Ti ti l ni ga keelaiti, naati kpegai ma ga GALA falii , ti yeelaani ti ma.

⁷ GALA daawooi zu ni w l zu, kaladopoiti ti a m in Zeeluzal me, zala a ula nui ma m inm in ge ni idaale ezu alaa.

Yesu Kilista ná-zeelei Etiy ni z vai

⁸ Etiy ni nii GALA ná-zaalai ta ná-z b i ni ba ga gola, é ni maa l vaiti ta laav oogiti k zu nu us iti saama. ⁹ K l nui tanigaa ti wuze eni daal ma, tanigaa ti ze eni GALA d bi l i wu, nii daaseigi ga «Du i ni-iti ti unm gai,» naa tanigaa ti ni ga Sil ne Zuifuiti ta Al gezandili eaiti, naa Silisi ta Azi Zuifuiti ba. Ti Etiy ni maa aalini, ¹⁰ k l ti la ni zi zu bu, t zeí é ni zu ga igi, nii Z nvu Nadegai ni feezu zea. ¹¹ Ti veni nui su, ti a ma: «Gi goom nig , é a woo i wo Moize ta GALA daal ma.» ¹² Dele ana ti uutugi le eni la nu us iti saama, ta totu iti, naa t kalam inti ba, naa oluma ti liini, ti so ga maa aai, ti aa la tukp aale e nu wolaiti p . ¹³ Ti z zeeleiti kulani, ti a ma: «Zunui nii a woo i wosu n ada adegai ta t gi laal ma. ¹⁴ Maz l gi goom nig , é a ma, Nazal te nui Yesu a ad olo olosu, ta é faa l maiti maavalibo, niiti Moize ti l ai ga adeye.» ¹⁵ Z iti kpein ti ni zeini tukp aale ezu , ti aazuloga ni de

Etiy ni a, ti p t ni ga gaazu
e geezu eelai.

7

Etiy ni ná-kp zu ulai

¹ Zala a ula undi i wolai ni ma: «Gaama a nuu n i ti bosu?» ² Etiy ni goo aa oteni, é ma: «À woilo mà, w i wo ga k ni ta k leaiti! L biya GALAGI ulani k l ma ade-m m wola A alaame , si gi zu é ni la Meez p tami, aisa é a li, é ze i Galan. ³ É ni ma: «Ze e a-yooi zu, a-woladai zu, li zoi naa zu, gè ná l zu ga e.» ⁴ Názu a é ula la Kaledée yooi a, é li é ze i Galan. Miná a é y ni ná, k zaai ma, GALA ge ud la zoi nii zu, wo zeini ná za. ⁵ É la ni ada n p feeni zea naama yooi zu, an k lo daa ila k ala you, k l é minaze eni b ga to a zoi naa veezu b , ta mavofodaiti b t un poluma, naazu doun n p ge la ni d zea. ⁶ À woilo d naa ma, nii GALA ge boni ma: «Su w ga è-mavofodaiti ta ga seik ma nuiti zoi ta ili su, ta ná ga du iti, ti ti zopele u kona unnaanig (400) laawu. ⁷ K l nà zii naa lukp aale e, nii ta du lai zeezu, naa oluma, ta ula, ti a, ti d bi .» ⁸ Naa oluma, GALA ge minaze egi t ni ti y zu ta A alaame, é tatip l olui ga ma oogi. Naa a é k ni, é Izaake z l gai ma, é tatini p l olu foloi l sa asi i ma, Izaake alaa k ni ana n ga Zak e, Zak e alaa k ana n ga ade-m m wola puug maazu feleg iti (12).

⁹ Ade-m m wolani ti toloi ulani ga Zoz fe, ti p di ga ti lii la Ezipete yooi zu. K l GALA ge ni

ba, ¹⁰ é kula ná-maan i p su. GALA ge igi veeni zea, é zaala z l Ezipete masagi Fala n aazu, naa sei ga kundi ii Ezipete yooi ta ná-p l ye ei unda. ¹¹ Pului looni Ezipete yooi zu ná p ta Kanaan yooi alaa su, kp l i wola w l ni, ade-m m wolani ti la ni n s l su. ¹² Zak e m nigai ma ga moloi a Ezipete yooi zu, é ade-m m wolani te eni ná m unpa. ¹³ Ti zi laa velesi i zu, Zoz fe l ni ga k lointi, Fala n Zoz fe ulazu w ni. ¹⁴ Naa oluma, Zoz fe valini gati agak Zak e, ta ná-p l ye ei p , tip kp ga niganu uul felamaazul lug (75). ¹⁵ Zak e liini Ezipete, é y ná, é za, ade-m m wolani alaa ti za. ¹⁶ Ti liini ga ti-ma oomaiti Sik me, ti ti maa ulu A alaame ná-kabama , nii é geyani ga walii Am l ná-doun zunuiti ma Sik me.

¹⁷ T i yee alai maa ni u azu ga GALA ná-minaze egi laazeeli, nii é k ni A alaame , ada-nu us iti ti m inni, ti u u Ezipete yooi zu, ¹⁸ ey su masagi ta ili ge wuze e Ezipete yooi zu, nii é la ni Zoz fe w . ¹⁹ Masagi naa zeini ada-nu us iti ga, é a ade-m m wolani kp l , ey su é naati ma, ti a ta-loun giti kula p l i a, ti a za.

²⁰ Naama zi gi zu a Moize z l ga da, gola a GALA gaazu. É k ni ga alu sa ag , ti ak n kula k l i wu. ²¹ Si gi zu ti kulani la p l i a, Fala n ná-doun anzanui se eni, é kulasu e kp loun zunu. ²² Moize kalagi z l ni Ezipete imalai p su, s b i w l ni kp zu ulai ta k wotiiti su.

²³ É kona uunaanig i (40) z l gai ma, i ge looni b ga é w l k lointi ma, Izelay le

nuiti. ²⁴ É gila kaani, ti a kp l , é naa maaloboni, nii ti ni kp l zu, naa n n i otokulazu , é Ezipete nui aani. ²⁵ É isi ni ga k lointi ta gaa a ga GALA ka p é ti izo ga maa ele, k l naati ti la ni naa aa aani. ²⁶ Poluma voloi, é liini, é l tanigaa y zu, niiti ti ni pii zu, nii a k é ti y zu t , é ni ti ma: <Wa ga lointi, lee vaa zu wo l zu?> ²⁷ K l z i é ni b lai l zu, naa goolaa ilini, é ma: <B a é è ze i a ga kundi ii ta tukp aale e nui gi unda? ²⁸ Da p è pàa, e elei è Ezipete nui aani la wogi?> ²⁹ Moize naama woosti m nigai ma, é elani, é li, é ze i Madiyan nuiti ta-yooi zu, é doun zunu feleg z l miná.

³⁰ Kona uunaanig (40) le egai ma m n , geezu eelai gila ge ulani b k l ma Sinayi gizei ma le ebai zu, abuzogi zaama, nii é ni kp v goi a. ³¹ Moize laav elei ma ga naama ulak l mai, é ni maa u azu ba ga é ka, Mali ii ni p , é ma: ³² <Nà a gè ga è-m m wolani ta-GALAGI, A alaame, Izaake, ta Zak e.> Moize zasu alini, é la ni zoosu é a w l . ³³ Mali ii ni ma: <Da-za alagiti kula a, maz l ada è loni ná, zou e gè maa ai ba. ³⁴ Gaamaz, gè nà-nu us iti ta- l i aa Ezipete yooi zu, gè ti ala gooi m niga, ti bosu. Gè aa ga gè ti unm . Naa a é ba, nà è le esu Ezipete yooi zu.>

³⁵ Moizei t na nii ti l ni ba, ti a ma: <B a é è ze i a ga kundi ii ta tukp aale e nui?> Naa a GALA ge te eni ga kundi ii ta unm nui, geezu eelai ná-kp bai za ui zu, nii é ulani b k l ma kp v goi zu. ³⁶ T a é ti ulani Ezipete yooi a ga maa l vaiti ta laav vaiti, Kpolo

B igi zaama ta te ebai zu kona uunaanig (40) laawu. ³⁷ Moize ilagi naa n a, é ni Izelay le nuiti ma: <GALA ka GALA goo wo nui ta wuze ezu wo ga r un k ele, wo- leaiti saama.> ³⁸ Si gi zu nu us iti gaal a ni de la ba te ebai zu, t n a é ni ade-m m wolani z zu ta geezu eelai, nii é ni zu p Sinayi gizei ma. É z nvu su woiti s l ni, ga é ti laazeeli ade ma. ³⁹ Ade-m m wolani ti la ni k ni, ti a olo b , k l ti ni daa ilisu, ti-yiima p tatiga ni de Ezipete yooi ma. ⁴⁰ Ti ni Aal n ma: <Wuze ena, è galagiti kp t gi , ti lo gi lu , maz l Moize nii, é gi ulaai Ezipete yooi a, gi la kw nii k ai la.> ⁴¹ Naama zi gi zu, ti nik yi oi maaniinigi t ni, ti a zala aiti kula k ganigi naa , ti a oozun naa ma, nii ti kp t ai ga ti yeei. ⁴² GALA ge oluaveni ti a, é ti y ná, ti a aniiti p d bi, ti volozu gee l gi zu. Naa a s ai GALA goo wo nuiti ta-z i zu ga: <Ee, Izelay le nuiti, zala a zuai wo ni ti aazu, ta zala ai niiti wo ni ti ulazu kona uunaanig (40) laawu te ebai zu, nà a wo ni ti ulazu b aa?>

⁴³ Ba-o, wo M l ke ná-se e l i ze eni, ta wa- alagi Lefan ma zomide ai, maaniinigi niiti wo ti t ai ga wo a n k ti wu! T a é ba, nà wo le esu du lai zu poun Ba il ne olu elei.>

⁴⁴ Ade-m m wolani k ai ma te ebai zu, se e l i ni ti ya, nii minaze egi ma z i ni bu, se e l i nii GALA ge Moize leveni ga é to, ga naama aza igi nii é kaani. ⁴⁵ Ade-m m wolani ti naa z l gai ma, Zozuwe y ni ti lu , ti l la zooi naa zu, ti kulani ziiti zea, niiti

GALA ge ni ti zu ti lu . Se e l i
 naa y ni ná ey su Davide ná-yee alai, ⁴⁶ naa
 zaala z l ni GALA gaazu, é suvali ga zobo ge ve
 b , é p l lo Zak e ná-GALAGI . ⁴⁷ K l
 Sal m n a niina, é p l i loni GALA b . ⁴⁸ K l
 an naa e, GALA nii é Anii-P -Unda, naa la a ga
 zeip l i wu, nii togai ga nu yeiei, e elei
 GALA goo wo nui boni da, é ma:

⁴⁹ «Mali ii wooi aa: Gee l gi a é ga nà-masa
 kp kp gi,
 zooli ga nà-k loma anii.

P l i ma zii gele a wa to b ?

Mini a ná a ga sèizu ?

⁵⁰ Nà l i gè a naama aniiti p kp t aa?»

⁵¹ Ee, suv nuiti, niiti ti-yiima , ta ti-
 woiye eiti daa ulugai! Wa Z nvu Nadegai zakpesu
 yeen p ! Wo ula ga wo-m m wolani.

⁵² GALA goo wo nui a, wo-m m wolani ti
 la kp l ni? Ti naati paani v l , niiti ti ni Telebo
 Nui aa vai wosu ma yeelu , nii wo yaavaai, wo pa.

⁵³ W igi wo GALA ná-t gi z l gai ga geezu eelaiti
 maa ele, k l wo la k ni wo a olo b .»

Etiy ni z vai ga k tuiti

⁵⁴ Ti naama woointi m nigai ma, é wanani ti ma ga gola,
 ti a iigai zi ga Etiy ni laal ma. ⁵⁵ K l
 t i Etiy ni mu daavega ni de ga Z nvu Nadegai,
 é aazuwuze eni gee l gi zu ele, é GALA ná-
 l biyai aani, ta é Yesu a loni GALA zeezazu .

⁵⁶ É ni ma: «Nà gee l gi laalaogai aazu, ta
 Nu ná-Doun Zunui loni GALA zeezazu .» ⁵⁷ Názu a
 ti kpeei looni la, ti a ti-woiye eiti daa ulu, ti iz
 ma daal ma. ⁵⁸ Ti kp ni, ti kula taai a,
 ti a s ga k tuiti. Naama zeeleiti ti ni ta-ze eiti

feezu zunu loungoi ta ya, nii daaseigi ni ga S le.
⁵⁹ Si gi zu ti ni Etiy ni z zu la, é ni GALA falizu, é a ma: «Màli ii Yesu, yeezei z nvui wu.» ⁶⁰ Naa oluma, é il ni iibii a, é ain ga woo wola, é ma: «Màli ii, mina niima otoi la ti unma.» É naa wogai ma, é zaani.

8

¹ S le vaani bu, ti Etiy ni a.

W inze emai ta kidaale e nuiti faza fai
 Naama voloi n , w inze ema wolai laal ni Zeeluzal me Egilisii wu. É ula keelaiti polu, kidaale e nuiti p ti vazani Zudee laaiti ta Samali laaiti su. ² GALA gaazuluaba nuiti ti Etiy ni maa uluni, ti wola w l ná-faa zu. ³ K l S le mu ge ni Egilisi nuiti kp l zu, é ni l zu p l iti bu, é a kidaale e nuiti folo ná, zunuiti ta anzanuiti, é a ti ili kaso a.

GALA daawooi laazeeli vai Samali

⁴ Z iti ti vazani, naati ti ni liizu ad ti, ti a Woo Niin Uag i laazeeli. ⁵ Filipe yeini Samali laa wolai gila su, é Kilista ná-fai laazeeli ná. ⁶ B b i p ge woiloni ga pag Filipe wooi ma, si gi zu ti ni gooi m nisu da, ti a laav vaiti ka, niiti é ni ti zu. ⁷ Maz l k z ba y nvui ma m inm in ge ni ulazu in su nuiti su, ti a kpeei loo ga gola, naa oluma m l nuiti ta maal f nui ma m inm in ge ni alozu.

⁸ Koozun wolai ni taa wolai naa zu.

⁹ Kaite zunui ta ni taai naa zu, daaseigi ga Sim n, é ni molikula fai zu, é Samali nu us iti p daav ni, é ni l zu ga to a ga nu wola. ¹⁰ Es p , é zo doungoiti ma, é li kpakologiti p ,

ti ni woilosu goo ma ga pag , ti a ma: «Zunui nii a é ga GALA ná-z b i, nii daaseigi ga <Z b Wolai.>» ¹¹ Ti wola atani ba, maz l é l bini gola ti laav zu ga ná-molikula faiti. ¹² K l si gi zu ti idaale eni la Filipe laawooi ma, nii é ni GALA ná-masada i ta Yesu Kilista laaseigi ma Woo Niin Dag i laazeelizu ti ma, zinaa ta anzaa, ti atizeni. ¹³ Sim n i alaa idaale eni. Kpegai ma ga atize, é la m ni ze ezu Filipe olu. Daa ni v zu ga maa l vaiti ta laav vai, niiti Filipe ni ti zu.

¹⁴ Keelaiti ti ni Zeeluzal me, ti m nigai ma ga Samali nuiti ti yeezei a GALA daawooi wu, ti Piy l ta Zan le eni ti ma. ¹⁵ Naati ti zeeliaz ma ná, ti GALA falini ti , nii a k ti Z nvu Nadegai z l . ¹⁶ Maz l Z nvu Nadegai la ni d yeini ti tan p ma, ti atizeni n Mali ii Yesu laaseigi zu. ¹⁷ Piy l ta Zan ti yeelaani ti ma, ti Z nvu Nadegai z l .

¹⁸ Sim n kaai ma ga kidaale e nuiti ta Z nvu Nade-gai z l su si gi zu keelaiti ti yeelaazu la ti ma, é walii leteni Piy l ni ta Zan ma. ¹⁹ É ni ti ma: «À ma z b i ve b , ga z i n p nà yeela ma, ma nu Z nvu Nadegai z l .» ²⁰ K l Piy l ni ma: «Da walii y è a, wo li undaa iligi zu, t ze i a isi zu ga GALA ná-veb anii a z l su ga walii. ²¹ D n ta è- da n p ge la niima vai zu, maz l è-yii la z leni GALA gaazu. ²² Nimiza mu ga è oozu isi i, Mali ii maan n , nii a k ni soloo faa e, é è zuvaay ga kisi i, nii é è-yiima . ²³ Maz l elei gè kaazu la, è laaveg ga faa wanai, ta a ga faa i ná-du i.» ²⁴ Sim n ni ma: «Wa i à Mali ii maan n b ,

nii a k nii kpein wo bogai, naa tan p ge mina zeeli mà.»

²⁵ Piy l ta Zan ti egai ma ga zeele wooi wo, ta ti Mali ii laawooi laazeeli, ti aleni ma Zeeluzal me, ti a li ga Woo Niin Dag i laazeeli Samali nuiti ta-laa go m inm in su.

Filipe ta Etiy pi undi i wolai

²⁶ Yeeta, Mali ii ná-geezu eelai gila ge ni Filipe , é ma: «Wuze e, è li ga l kp ma elei nu yeezazu , pelei naa zu nii é ze ezu Zeeluzal me, é yei Gaza elei, nii é te ebai zu.» ²⁷ Filipe liini gaaman . Ná-pelei zu, é zunu z agai gila kaani, Etiy pi nu ni de. É ni ga kundi i wola, Etiy pi masa anzanui Kandase ná-naavoloi unda nui ni de. É aani Zeeluzal me GALA d bizu. ²⁸ É ni alesu ma, é zeini ná-soo wotoloi zu, é a GALA goo wo nui Ezayi ná-s i ala. ²⁹ Z nvu Nadagai ni Filipe ma: «Maa u a soo wotoloi nuu a.» ³⁰ Filipe iz ni, é Etiy pi zunui woom ni, é a GALA goo wo nui Ezayi ná-s i ala. É ni naa ma: «Nii é kalasu, a gaa aazu n i?»

³¹ Zunui goo aa oteni, é ma: «Nà gaa a ale, ni nu la su ulani mà?» É Filipe lolini ga naal , é ze i koba wotoloi zu. ³² U é ni ná alasu, é z ni ná ga: «É la ni woo gila kpalaa boni, e baalagi ti liizu la paazu , e baala zi oi é loni maale a le e nui akala.

³³ Ná- maayeei zu, ti ná-tukp i aale eni ga telebotalai, a a k alazu ti d ? Maz l z nvui ulani zea.»

³⁴ Etiy pi zunui Filipe aaza ani, é ma: «Nà è maan n zu, a GALA goo wo nui vaazu ma?

T i e, aa nu ili be?»³⁵ Filipe kp i ze eni naazu, é t ze naama z i zu wooi ma, é Yesu ná-Woo Niin Dag i laazeeli ma.³⁶ Ti y ni liizu, ti zeeli ad ta, zi i ni ná, kundi ii ni Filipe ma: «W l zi i a. Lee a é pele le esu tù , gè a atize?»³⁷ Filipe goo aa oteni, é ma: «Ni a idaale ena ga è-yiima p , a zoo atizesu.» Zunui ma: «Gè idaale ea ga Yesu Kilista a é ga GALA Doun Zunui.»³⁸ Etiy pi zunui devei veeni ga wotoloi lo. Filipe ta zunui naa ti feleg ti il ni zi i wu, Filipe kpatize.³⁹ Si gi zu ti ulani la zi i wu, Mali ii ná-Z nvui Filipe ze eni. Etiy pi zunui la m ni Filipe aani, k l é liini ga koozun i.⁴⁰ Filipe w l ni n , é a Az te, naa oluma, taa wolai niiti kpein é ni le esu ti zu, é Woo Niin Dag i laazeelini naati p , ey su é zeeli Seezalee.

9

S le idaale e vai

¹ Naama zi su, S le ni ba n , é a maalua vaiti ta nu aa vai wo Mali ii ná-kaladopoiti daal ma. É liini zala a ula undi i wolai b , ² é s a aizi zea, te egai Damase GALA d bi l i wu nuiti ma, ga ni a nu n p kaana, zunu aa anzanu, é kidaale e ele niin i naa ma, é gili, é aa la Zeeluzal me.

³ K ai ma pelei zu, é a li, maa u aai ma Damase a, gaamago n wozakalagi ta ulani gee l gi zu, é a volo maa oolii zu. ⁴ É looni zooi ma, é wooi ta m nini, é a toli, é a ma: «S le, S le, lee vaa zu è w inze ezu?» ⁵ É ni naa ma: «B a ga e, Màli ii?» Naa ma: «Nà a gè ga Yesu, nii è w inze ezu. ⁶ K l wuze e, è l taa zu, ta naa

wo è ma, nii a k .»⁷ Si iti ti loni, ti laav kpaan, ti la zooni ti a woo ila kpalaa bo, ti ni wooi m nisuu, k l ti la ni nu n p kaazu. ⁸ S le wuze eni zoi ma, gaazuze eni ma, k l é la ni woza aazu. Ti soni zeei a, ti lii la Damase. ⁹ É k ni ga folo sa ag , é la woza aazu, é la laamiizu, é la lezu.

¹⁰ Tama kaladopoi ta ni Damase, daaseigi ga Ananiase. Mali ii tolini, é ma: «Ananiase!» É goo aa ote, é ma: «Nà aa, Màli ii!»¹¹ Mali ii ni ma: «Wuze e, è li ga koiy zu elei nii daaseigi ga «S legai,» è w l Zudase ná-p l i wu ga zunui nii daa ga S le, Taalese nui, maz l to a GALA falizu. ¹² Tama é zunui ta aa kulak l mai zu, daaseigi ga Ananiase, é a l p l i wu ga é yeela ma, nii a k gaazu ze e ma.»¹³ Ananiase ni ma: «Màli ii, gè m niga nu m inm in da, ga zunui naa faa u m inm in k a ga a-nuiti Zeeluzal me taazu . ¹⁴ Naa oluma, zala a ula undi iiti ta-zobogi a zea , nii a k é naati gili, z iti n p a ti a, ti a woo ula GALA ma è-laaseigi zu.»¹⁵ K l Mali ii ni ma: «Li, t ze i zunui nuu a ga ani akai nii gè yiimaze eai la, nii a k é dàaseigi ula k l ma zii iligiti b , ta masagiti, naa Izelay le nu us iti ba. ¹⁶ Nà i, nà aazu d zu la, elei é aazu l zu la b .»

¹⁷ Ananiase liini, seelii ma p l i wu, é yeelaani S le ma, é ma: «K loun S le, Mali ii Yesu, nii kulaa è k l ma pelei zu, nii è aai la, naa a é tè egai ga è- aazu ze e ma, ta è laave ga Z nvu Nadegai.»¹⁸ Gaamago n , é ni e ani alaiti ta ula S le aazu , ti loo, gaazu ze e ma. É wuze eni, é atize. ¹⁹ É daamii wogai ma, é z b i z l ni. É foloi tanigaa ni

kaladopoiti ba, niiti ti ni Damase. ²⁰ É t zeini gaamago ga Yesu ná-fai laazeeli GALA d bi l iti bu, é a ma: «Yesu a é ga GALA Doun Zunui.»
²¹ Z iti p ti ni goom nisu, ti laav ni, ti a aaza a ga: «Nii l i é a naama nuiti w inze ezu Zeeluzal me, niiti ti GALA tolistu daaseigi nii zu? K b , paa ungi a n ga é naama nuiti gili, é li ga tiye zala a ula undi iiti p , k l ?»²² K l folo-o-folo S le ná-kala gooi z b i ni aa ozu: Zuifui niiti ti ni Damase, ti la m ni kw nii ta bo, t zeí é ni d zu ga tiye ga Yesu a é ga Kilista.

²³ Yee ala zu ooza te egai ma, Zuifuiti ti leveni ga ti paa. ²⁴ S le faa w ni ta-yaava vai zu. Ti ni w l zu v l taa zi ida ti ma, folo kpidi a, nii a k ti paa. ²⁵ K l , ná-kaladopoiti ti se eni ga kpidii, ti da kp l gi zu, ti zeí ga si igi olu elei.

S le ni Zeeluzal me
²⁶ S le zeeliai ma Zeeluzal me, é k ni ga é p kaladopoiti ba, k l ti p ti ni luazu ba, ti la ni laani da ga é a ga kaladopoi ta.
²⁷ Balana ase se e ele ana, é lii la keelaiti p b . É naa kpein su ulani ti ma, elei Mali ii l ni la ga S le pelei zu, é p , ta elei S le GALA daawooi laazeelini la ga ladalai Mali ii Yesu laaseigi zu Damase. ²⁸ É zo naazu ma niina, ta naati ti ni l zu, ti a yei Zeeluzal me taazu , é a GALA daawooi laazeeli ga ladalai Mali ii laaseigi zu.
²⁹ Zuifui niiti ti G l ke wooi wosu, ta naati ti ni y p zu, ti a maa aali, k l naati ti ni paa ele ele gaizi zu. ³⁰ Kidaale e nuiti ti naa zu w gai ma, ti liini la Seezalee, ti te e Taalese.

³¹ Ziil igi ni Zudee Egilisii p su, ta Galilee, naa Samali a, é ni w l zu kidaale ei zu, é a zi maayeeii zu Mali ii , gaa ni w l zu ga nui lieg i, nii é ni zu ba ga Z nvu Nadegai ná-kp bai.

Enee alo vai

³² T i Piy l ni le esu zooi zu ná p , é zeelini alaa kidaale e nuiti p b , niiti ti ni Lida taazu . ³³ É zunui ta aani ná, daa ga Enee, é laani see etei a kaite kona d sa a laawu ga k l sama zee i. ³⁴ Piy l ni ma: «Enee, Yesu Kilista é aloa! Wuze e, a iè a- etei l ba.» É wuze eni gaamago. ³⁵ Lida ta Sal n n m i zu nuiti p ti miná aai ma, ti idaale eni Mali ii ma.

D l kase wuze e vai,
é ula saai ya

³⁶ Kidaale e anzanu ila ge ni Z pee, daa ga Ta ita, (nii polu ga «D l kase»), é ni botii ag m inm in k zu, é a faa iti k .
³⁷ Naama zi gi zu, é zee ni, é za. Ti maagbaai ma, ti daani geezu l i ta wu. ³⁸ Z pee aladopoiti ti m nigai ma ga Piy l a ti oba laai zu Lida, ti zunu feleg le eni polu, ti ma: «Soma, è a fala gi b .» ³⁹ Piy l wuze eni, é il ti olu, ti li. Ti zeelii ma, ti l ni la geezu l i wu. Poanzaiti p ti maa u ani ba, ti a w l , ti ni se e goiti ta took ba wolaiti d zu la, niiti D l kase ni ti t zu ti , si gi zu naa ni la ti a. ⁴⁰ Piy l s p kulani etea , é GALA fali. Naa oluma, é aa oteni poomai ma, é ma: «Ta ita, wuze e!» Naa aazuze eni ma, é Piy l a, é z ba é ze. ⁴¹ Piy l yeelaani zea,

é buze e, naa oluma é kidaale e nuiti ta poanzaiti tolini, é d ga tiye, é vulua. ⁴²Z pee nu us iti p ti naa m nini, ma m inm in ge idaale e Mali ii ma. ⁴³Piy l yee alago ni Z pee k l t nui ta b , nii daa ga Sim n.

10

Kulak l mai K len ye s l ni Seezalee

¹ Zunui ta ni Seezalee, daaseigi ga K len ye, é ni sala usu ulu gila maazu, nii é ze eni Itali. ² Zunui naa ta ná-p l ye ei ti ni ga GALA gaazuluaba nua, é ni faa m inm in k zu nu us iti b , é ni GALA falizu si n p su. ³ Yeeta, kp k volo yee alai za asi i ma, é GALA ná-geezu eelai gila kaani, kulaai k l ma kpezekele, é a l ná-p l i wu, naa tolini, é ma: «K len yel!» ⁴ É aazuloni naa a, dualuagi soni, é ma: «To a ale, Màli ii?» Naa ma: «Da-GALA faliiti, ta a-vaa iti ti zeelia GALA ma, ki ka ti zu. ⁵ Keelaiti te ena ani ani n Z pee, ti Sim n loli, nii daasei p ai ga Piy l . ⁶ K l t nui Sim n ná-p l i wu a é iizu ná, kpolo i laa .» ⁷ Geezu eelai nii é ni zu p , naa liini n feya, K len ye ná-boti nu feleg loli, ta GALA gaazuluaba zala usui gila, nii é botii zu t un ba. ⁸ Kpegai ma ga fai p su ula ti ma, é ti le eni Z pee.

Kulak l mai Piy l s l ni Z pee

⁹ Polumai, t i ti ni pelei ma, ti maa a u a Z pee a, Piy l l ni p l ma ga folo ekpegi, ná t ai ga doo o bosu , ga é GALA fali. ¹⁰ Pului soni, é ni p ga é daamii wo. Si gi zu ti ni n gi t zu la b , su ilini.

¹¹ É gee l gi laalaogai aani, é ani ta aani e se e wolai toko logai seki naanig ip ga, é a yei zooli ma. ¹² G naani suaiti ti ni su, ta kpokpo suaiti, naa w niiti ba. ¹³ Woori ta zeelini ma, é ma: «Piy l , wuze e, è ta aa, è mi!» ¹⁴ K l Piy l ni ma: «Ba-o, Màli ii, t zeikaipa gè la d t ma ani a k z ba ani miini.» ¹⁵ Woori naa ni ma olu ná velesi i: «Nii GALA ge zu ma adeg , mina naa t ga k z ba ani.» ¹⁶ Naama vai zeini ma ga seizu sa ag , naa oluma, anii naa aa aleni ma gee l gi zu.

¹⁷ Si gi zu Piy l oozu ilini da ga é kulak l mai naa olu w , gaamago K len ye ná-keelaiti é ti le eni, ti gaaza agiti boni, ti a kw Sim n ná-p l i ná, naati ti loni si ida . ¹⁸ Ti toligi woni, ta ti a gaaza agi wo, ni Sim n laazu a ná, nii daasei p ai ga Piy l . ¹⁹ T i Piy l ni isi zu kulak l mai olu zu, Z nvu Nadegai ni ma: «W l , zunu sa ag aa , ti a è aizi . ²⁰ Wuze e, è yei, mina in in , à li ma wa tiye, t zeikaipa gè ti le egai.» ²¹ Piy l yeini, é zunui naati ma: «W l ná a, ná a wo gèzi zu, lee a é ga wo aa ungi ?» ²² Ti goo aa oteni, ti ma: «Sala usu undi ii daa ga K len ye, é ga zunui nii telebogai, ta é luazu GALA ba, nii Zuifuiti p ti t ag i wosu, naa a GALA ge ná-geezu eela adegai gila te egai ma, é , é è loli ná-p l i wu, nii a k é è woom ni.» ²³ Piy l ti l ni p l i wu, é ti laazu .

Poluma zobui é wuze eni, é il ti olu, ti li. Z pee idaale e nuiti tanigaa ti il ni polu, ti maaza. ²⁴ Poluma voloi, ti zeelini Seezalee. K len ye

ni ti unsu, é ná-nuiti ta b la wanawanagiti tolini ná-p l i wu. ²⁵ Si gi zu Piy l l ni la p l i wu, K len ye daa omini, é loo k wu, é n k bu. ²⁶ K l Piy l buze eni, é ma: «Wuze e, t zeì nà alaa, nà ga nui ga è ele.» ²⁷ Ti y ni y p zu, ti l p l i wu, ti nu m inm in kaani, ti aal ai ba. ²⁸ É ni ti ma: «Wo kw ni ga t ka Zuifuiti ma, ga ti mina faa n p ma ta zii iligiti, a ti a l naati ta- l wu. K l GALA ge d ga ze ga maa la n ni, nu a nui tan p ma k z ba nu, a adetala nu. ²⁹ Naa a é k a, si gi zu wo keela le ega da mà, gè a, gè la maa aali n p k ni su. K l nà wo aaza asu, lee a wo tòligai ma?» ³⁰ K len ye ni ma: «Ma volo naanisi i a ga za, niima yee alai n zu, gè ni GALA falizu nà-p l i wu kp k volo yee alai za asi i ma. Zunui ila ge aani, é lo kàkala, k ba ze ei oleai é a volo, ³¹ é mà: «K len ye, a-GALA falii aa otega, GALA ki ka a-vaà iti su. ³² Keelaiti te ena ani ani n Z pee, ti Sim n loli, nii daasei p ai ga Piy l . K l t nui Sim n ná-p l i wu a é iizu ná, kpolo i laa .» ³³ Gaamago n , gè keelaiti te e è ma, è laa omi fai zu, a ma, è soloog ga è a fala. U niina gi p ka gi GALA gaazu, gi woilo naa ma, nii Mali ii è leveai ma.»

Piy l ná-kp i é boni K len ye b
³⁴ Piy l kp i ze eni naazu, é ma: «Gaa- mazu, gè kw ga niina ga GALA ge la zeel z zu zu nuiti ba, ³⁵ k l zii p saama, z i n p é luazu ba, ta é telebodai zu, naama nui n b . ³⁶ Wo daawooi w ni, nii é te egai Izelay le nuiti ma, é ziil i Goo Niin Dag i laazeeli ti ma ga

Yesu Kilista maa ele, tama ka é ga s p Mali ii.
³⁷ Wo kw ni nii é ni d Galilee, naa oluma
 Zudee yooi zu ná p , Zan daazeelai ma b b i ma ga ti
 atizei. ³⁸ Wo kw ni elei GALA ge Z nvu Nadegai
 yeini la Nazal te nui Yesu ma, ta é z b i ve zea. Wo
 kw ni alaa elei Yesu ni le esu da zooi zu, é
 a faa ag i , é a naama nuiti p balo, niiti ti
 ni In gi ná-zobogi wu, t ze GALA ge ni ba.
³⁹ Nii kpein é k ai Zuifuiti ta-yooi zu ta Zeeluzal me,
 giya a gi ga naama zeeleiti. Ti kpad ni saa wului
 ma, ti paa. ⁴⁰ GALA ge buze eni, é kula saai ya foloi
 za asi i, é zobogi ve zea ga é l ga nuiti.
⁴¹ K l nui p ge la ni de, k ni z iti niiti GALA
 ge yimaze eni ga tiye kaite, ga ti ga zeeleiti, gá ya,
 g i gi daamii ta kp lei woni ma gá tiye, GALA
 kpegai ma ga buze e, é kula saai ya. ⁴² Naa oluma, Yesu
 devei veeni giya ga gi GALA daawooi laazeeli nu us iti
 ma, gi zeele wooi wo ga t a GALA ge yeelogai ba, ga
 é ga nu vuluiti ta g v iti ta-lukp aale e nui.
⁴³ GALA goo wo nuiti p ta naama zeele wooi wosu ná-faa
 zu, ga z i n p a idaale ena Yesu ma, naama nui
 ná-kotoi zuvaa a y ga t un daaseigi maa ele.»

Z nvu Nadegai yei vai zii iligiti ma

⁴⁴ Si gi zu Piy l ni d naama woiti bosu
 da, Z nvu Nadegai yeini nuiti p ma, niiti ti ni
 woilosu. ⁴⁵ Kidaale e nui niiti p ti ni ga Zuifuiti
 ti y ni Piy l olu ti a, ti laav ni ga Z nvu
 Nadegai yei vai zii iligiti alaa ma. ⁴⁶ Maz l ti
 ni naati goom nisu, ti a zii woo iligiti
 su, ti a GALA d bi. ⁴⁷ Piy l kp i ze eni olu,
 é ma: «Nu a l n i naama nuiti kpatizesu
 zi i wu, niiti ti Z nvu Nadegai z l gai ga ade
 ele aa?» ⁴⁸ É devei veeni, ti naati kpatize Yesu

Kilista laaseigi zu. Ti maan n ni ga é y ti oba foloi tanigaa laawu.

11

Piy l ná-poluvaawogi Zeeluzal me Egilisii zu

¹ Keelaiti ta kidaale e nui niiti ti ni Zudee yooi zu, ti m nini ga zii iligiti alaa, ti yeezei GALA daawooi wu. ² Si gi zu Piy l l ni la Zeeluzal me, kidaale e nui niiti ti ga Zuifuiti ti peelalani, ti ma: ³ «È le e ale, è liai, è l zii iligiti ta- l i wu, naa oluma wo laami ma wa tiye.»

⁴ Piy l t zeini naazu ga faiti su ula ti ma ga gilagila, é ni ti ma: ⁵ «Gè ni Z pee taazu , gèy ni GALA falizu sù ili, gè kulak l mai ta z l ni. Ani ta ze eni gee l gi zu, e se e wola toko logai seki naanig i p ga, é a yei, ey su é zeeli mà. ⁶ Gè su t ni ga pag , gè naani suaiti kaani, ta d zuaiti, naa kpokpo suaiti ta w niiti ba. ⁷ Gè woo ila m nini alaa, é a mà: «Wuze e, Piy l , è ta aa, è mi.» ⁸ K l gè ni ma: «Ba-o, Màli ii, t zeikaipak z baani at maani la d l ni dàa .» ⁹ Wooi woni mà olu ná velesi i zu, é ula geezu , é mà: «Nii GALA ge zu ma adeg , mina naa t ga k z ba ani.» ¹⁰ Naama vai zeini ma ga seizu sa ag , naa oluma, ti p ge aa aleni ma gee l gi zu. ¹¹ Gaamago n , zunu sa ag unkulani, ti ze e Seezalee, ti a tòlisu, ti loni si ida , gi ni ná. ¹² Z nvu Nadegai ni mà, gè il ti olu gi li, gè mina in in . W l k loun l zitaiti ba, niiti ti màazani, gi li, gi l K len ye ná-p l i wu. ¹³ Naa alaa boni gi ma, elei é kulak l mai z l ni la, geezu eelai loni,

é a ma: «Keela le e Z pee, ti Sim n loli, nii daasei p ai ga Piy l .¹⁴ To a naa l ga e, elei a izo da, wa a- l wu nuiti.»¹⁵ Si gi zu gè kp zu ulai l zeini la, Z nvu Nadegai yeini ti ma, elei é yeini la ade ma m ungi.¹⁶ Naama zi gi zu, kigi looni Mali ii laawooi nii zu ga: «Maz l Zan atizei woni ga zi i, k l w un, wa atize ga Z nvu Nadegai.»¹⁷ Ni tama GALA ge veb ani ilagi naa n vea ti ya, nii feai ada alaa zea, ad i de idaale eai Mali ii Yesu Kilista ma, r un nà ga leeni, nà li losu GALA daawu?»

¹⁸ Naama wooi ti yiimaal ini, ti l biyai ve GALA b , ti a ma: «GALA ge va bu ga zii iligiti alaa ti ti zi elei maavalibo, nii a k ti z nvui z l !»

Antiy se Egilisii l zeie elei

¹⁹ W inze emai aai ma ey su ti Etiy ni a, kidaale e nui z iti ti vazani, naa tanigaa ti zeelini f Fenisi, ta Sipele, naa Antiy se a, k l ti la ni GALA daawooi laazeelizu zii ili n p ma, k ni Zuifuiti n .²⁰ An naa e, ti zaama nui tanigaa, niiti ti ze eni Sipele ta Sil ne, ti li Antiy se, naati ti ni alaa zii iligiti p , ti Mali ii Yesu ná-Woo Niin Dag i laazeeli ti ma.²¹ Mali ii ni ti a, nu m inm in ge laani ti-laawooi la, ti aa ote Mali ii ma.

²² Naama wooi zeelini Zeeluzal me Egilisii zu nuiti ma, ti Balana ase le eni f Antiy se.²³ Naa zeeliai ma, é p t ni elei GALA ná-zaalai ni botii zu la, koozun ni gola. É kidaale e nuiti i d ni ga ti ga woo ila nu Mali ii , ta ti ili ba ga ti-yiima p .²⁴ Maz l Balana ase ni ga nu ag , nii daavegai ga Z nvu Nadegai ta kidaale ei. Nu m inm in ge z l ni, ti

ve Mali ii ya. ²⁵ Naa oluma, Balana ase liini Taalese, é S le laa omi. ²⁶ É naa aani ná, ti y olu, ti a Antiy se. Ti kona gila k ni miná, ti a gaal bai wo ma ta Egilisii, ta ti a nu m inm in kala. Antiy se a kaladopoiti ti-laasei ge ni ná m unpa ga keleti inti.

²⁷ Naama zi gi zu, GALA goo wo nuiti ti ze eni Zeeluzal me, ti yei Antiy se. ²⁸ Ti ila ge ni ná, nii daaseigi ni ga Aga use. Z nvu Nadegai loni tu , é wuze e, é bo ga pulu wolai a loozu eteai zu ná p . Pului naama ge looni W l me masagi Kelode ná-si gi zu. ²⁹ Kaladopoiti ti deveni ti zoloo ma ga nii n p gi ma zobogi s b , ma nu k ga kp bai kidaale e nuiti b , niiti ti Zudee yooi zu. ³⁰ Naa a ti k ni, ti fe Balana ase ta S le ya, naati ti te e totu iti p .

12

Piy l ula vai kasoi a

¹ Naama zi gi zu, masagi El de yee ni Egilisii zu nui tanigaa ma. ² É Zan k loin Zake aani ga bo a z kp i. ³ T i é kaani ga naa wola n ni Zuifuiti b , é Piy l alaa soni, f ti zi gi zu, si gi zu ta a ului mi la, nii l la su. ⁴ É naa zogai ma, é pili kasoi a, é kalivaani sala usu naanig zeizu naanig ma, ga ti a w l ma. Ná-kisi i ni ga é naa ná-tukp i aale e, si gi zu Pake f tii le esu da. ⁵ Piy l mak ga ni de kasoi a, Egilisi nuiti ti la ni loo osu GALA falii a b .

⁶ Yeei El de deveni la ga geelaa a laona n feya, é naa ná-tukp i aale e k l zu, naama yee idii, Piy l ni laani, é a i sala usu feleg y zu, kaso mak nuiti ti loni kaso l i

laa . ⁷ Gaaman , Mali ii ná-geezu eelai gila ge
 ulani k l ma, kaso l i wu alani kpoke,
 Piy l ni ná. Geezu eelai yeelooni Piy l
 t aga , é maalo a, é ma: «Wuze e
 fala!» Y l iti ti vieni Piy l yeeti ba, ti loo.
⁸ Geezu eelai ma: «Da-zaama iligi ili zaama, è
 a-za alagiti d a!» Piy l naa ni.
 Geezu eelai ma: «Da-ze e wolai loo ba, è
 il pòlu.» ⁹ Piy l ulani kaso l i wu, é
 il polu, é la ni laani da ga nii geezu eelai
 k zu, ite vaa e, é ni isi zu ga ku-
 lak l ma n a é kaazu. ¹⁰ Si gi zu ti le eni
 la kaso mak nuiti seizu m ungi ta felesi i a, ti
 zeelini k lu ogi ma, nii daalaosu ga taazu elei.
 Naa laalaoni ti lu , ti ulani ti
 il koi y zu elei gila ma, ti a li. Gaamago,
 geezu eelai l ni koba.

¹¹ Piy l naama vaiti gaa aani niina, é ma:
 «Gaamazu, gè kw niina ga Mali ii ná-geezu eelai
 le eg ga é kùla El de yeezu, ta naa p su, nii Zuifui
 nu us iti ki ge a ba, é lo r un ba.» ¹² É idai
 ma faiti bu, é sakpani Zan nii daasei p ai ga Maleke
 naa dee Maali ná-p l i wu, nu m inm in ge
 aal ni ba ná, ti a GALA fali. ¹³ Si gi zu é
 si igi ma ogi laalo ani la, boti anzanui ta ni
 ná, daaseigi ga L de, naa maa u ani kpogi a
 ga é woilo. ¹⁴ É w su aani Piy l wooi a,
 koozun elei ma, é la ite si igi laalaoni, é iz ni,
 é li zu ti ma, Piy l a é si ida . ¹⁵ Ti
 ni ma: «È litig !» K l é ti isu alani ga gaamai
 e. Ti ni ma: «Ná-geezu eelai e mu.» ¹⁶ Naazu
 Piy l niban , é ap l ilaalo a. Ti p l i
 laalaogai ma, ti laav ni ga kaa vai. ¹⁷ É yee ni ti

ma ga ti maa kp , é z ba é naa zu ula
ti ma, elei Mali ii kulaai la kasoi a, naa oluma, é
ni ti ma: «À bo Zake ma ta kidaale e nui z iti.» Naa
oluma, é liini ga ada ili pele.

¹⁸ Poluma zobui, sala usuiti ti wola ni unga wu-
ulee naama vai zu, nii é ni ga Piy l . ¹⁹ El de
numaa il ni ga ti Piy l aizi , k l ti la kaani.
É kaso mak nuiti gaaza ani, é devei ve ga ti naati paa.
Naa oluma, é ze eni Zudee yooi zu, é li zeizu Seezalee.

Masagi El de zaa vai

²⁰ Kp i ni El deni z zu ta Tiil nuiti, naa
Sid n nuiti ba. Naati seizu feleg ti zolooni faa
ila ma, ti oluzeigi ga Belasetuse, masagi ii
l i wu lotu i. Naa oluma ti liini ga ti ziil igi
maavali masagi ma, t ze ti- n gi p ge ni
ze ezu masagi ná-zooi n zu. ²¹ Naama voloi zeeliai
ma, El de maa ilini ga masa se ei, é ze ná-
masa kp kp gi a, é a masa kp wolai wo ti ma.
²² Nu us iti ti ni maamus zu, ti a ma:
«Nu woo la ga nuu, galagi ta woo e de!» ²³ Gaamago n ,
Mali ii ná-geezu eelai gila ge El de lo ani, kpeinti
ti kpud gi zumiini, é za, maz l é la ni l biya
veeni GALA b .

²⁴ K l GALA daawooi aa ni w l zu.

²⁵ Balana ase ta S le ti egai ma ga ta-wotii
Zeeluzal me, ti aleni ma. Ti liizu , ti liini ga Zan,
nii daasei p ai ga Maleke.

13

Balana ase ta S le le e fai keela zi gi ma

¹ GALA goo wo nuiti, ta kalam n wolai niiti ka ti ni
Antiy se Egilisi zu: Balana ase, Simiy n nii daaseigi
velesi i ga ma L igi, Lusiyuse Sil ne nui, Manay n

nii ta masagi El de ti w l ni ma, ta S le.
²Yeeta, ti ai ma Mali ii l bizu ma, ti a
 zugi zo, Z nvu Nadegai ni ti ma: «À Balana ase ta
 S le ula zaama b y , naama wotii vaa zu,
 nii gè ti loligai ma.» ³Ti egai ma ga zugi zo, ti GALA fali,
 ti yeelaani ti ma, ti e ti a, ti li.

Balana ase ta S le ti lii vai Sipele

⁴Z nvu Nadegai Balana ase ta S le le egai ma,
 ti liini Selusi, ti l atoi zu miná, ti li Sipele. ⁵Ti
 zeelii ma Salamine, ti GALA daawooi laazeelini Zuifuiti
 ta-GALA d bi l iti bu. Zan-Maleke a é ni
 ga ta- ba nui. ⁶Naa oluma, si gi zu ti eni
 la ga zi zaama yooi maale e, ti zeeli Paf se. Ti
 molikula nui ta aani ná, Zuifui ta ni de, é ga z
 ala goo wo nui, daaseigi ga Baal-Yesu. ⁷É ni
 kundi ii S leziyuse P luse a, zunui naa ni ga
 faa w nu wola. Naama zunui Balana ase ta S le
 lolini, é d ga w in a ma ga é GALA daawooi
 m ni. ⁸K l molikula nui Elimase (t zeii daaseigi
 ana G l ke wooi zu), naa ni ti laal ma,
 é ni p ga é pele le e kundi ii lu ga a a
 idaale e Yesu ma. ⁹Naazu, Z nvu Nadegai S le
 laaveni, nii daaseigi alaa ga P le, naa aazulo ba, ¹⁰é
 ma: «Ee, a e, i è laavegai ga kele ele i
 ma zii p ta yaavai, In gi ná-doun zunui, telebodai
 p sili nui! È la l a aa, ga Mali ii ná-pele
 z legiti se ea k ele ma? ¹¹Niizu niina, Mali ii
 a yeev uzu è a, è aazu ole, yee ala
 go laawu è la aazulaa foloi ma.» Gaamago n , kpidii
 ni Elimase aazu ti ma, é a nuiti gaizi
 m m ga ti pelei l la. ¹²Kundi ii naama vai aai
 ma, nii k ai, é idaale eni, maz l daav ni ga
 Mali ii ná-kalagi.

P le ta Balana ase ti lii vai Antiy se Pisidi o ii ma

¹³P le ta si iti ti l ni atoi zu Paf se, ti li P leze Panfili o ii ma. Zan-Maleke ze eni ti olu, é ale ma Zeeluzal me. ¹⁴T n i, ti ze eni P leze, ti li ga lu , ti zeeli Antiy se Pisidi o ii ma. Doo o foloi, ti l ni GALA d bi l i wu, ti ze. ¹⁵Ti egai ma ga GALA ná-t gi ta GALA goo wo nuiti ta-z iti su wooi tanigaa ala, GALA d bi l i ma undi iiti ti nu le eni ti ma, é ti ma: «Gileaiti, ni t n goo a wo la nu us iti faa ma, à bona.»

¹⁶P le wuze eni naazu, é yee ga ti maa kp , é ti ma: «Izelay le nuiti ta w igitu wo luazu GALA ba, à woilo gòo ma. ¹⁷Izelay le nu us i niiti ta-GALAGI a é yiimaze eni ga adem m wolani, é ti aaw l si gi zu ti ni zeini la Ezipete yooi zu. É ti ulani ná a ga ná-z b wolai. ¹⁸É yeezeini ti wu kona uunaanig (40) ala laawu te ebai zu. ¹⁹Kpegai ma ga zii l fela olo olo Kanaan yooi zu, é naati ta-yooi veeni adem m wolani zea ga t n , ²⁰kona unnaanig puul lug (450) laawu. Naa oluma, é tukp aale e nuiti fe ti ya, ey su é zeeli GALA goo wo nui Samiy le ma. ²¹Naa oluma, w in ni ti ma ga masa ge ze ti unda. GALA ge Kise ná-doun zunui S le zeini ti unda kona uunaanig (40) laawu, é ni ga B nzam n ná-bolodamai zu nui ta. ²²GALA kpegai ma ga l S le a, é Davide veeni ti ya ga masagi, é niima wooi woni naa ná-faa zu, é ma: «Gè Izayi ná-doun zunui Davide aa , zìima nui nii é aazu zìima vaiti p k zu.» ²³E elei GALA ge minaze eni la, Davide naa mavofodai zu a é Yesu ulaai ná ga Izelay le Gizo Nui. ²⁴Aisa Yesu a z l , Zan ni

GALA daawooi laazeelizu Izelay le nu us iti p ma ga ti ti zi elei maavalibo, ti atize. ²⁵ Zan ai ma ná-botii aa elasu, é ni ma: <Nàl igè a ga naa, nii wo isi zu su. K l ta ili ka aazu r un poluma, nii gè la v l kula ni su ga gè a ná-sa alagiti daavie.>

²⁶ K leaiti, wo ni ga A alaame mavofodai ta, a w iti wo luazu GALA ba, ade ya a kizo kp i nii le egai ade ma. ²⁷ T ze Zeeluzal me ze wo nuiti ta ta- undi iiti ti la Yesu ná-fai aa aani, naa GALA goo wo nuiti gooi a, nii é alasu doo o foloi p . Ti peelalaai ma, ti GALA goo wo nuiti daawooi naati pil ni su. ²⁸ An ni ti la ni s kaani ba, nii nu a nu aa su, ti ni Pilate ma, é Yesu a. ²⁹ Ti egai ma ga naama vaiti p daazeeli, niiti ti z ai ná-faa zu, ti kulani saa wului ma, ti da kabai zu. ³⁰ K l GALA ge buze eni, é kula saai ya. ³¹ Folo m inm in daawu, é l ni ga niiti ti y ni ba, ti ze e Galilee, ti li Zeeluzal me, ti ai niina ga ná-zeeleiti nu us iti koba.

³² Giya i alaa, gá naama Woo Niin Dag i laazeelizu wo ma, nii GALA ge ma minaze egi woni adem m wolani b , ³³ GALA ge naa laazeelia ade , ad iti ade ga ti-lointi, ga Yesu wuze e vai, é ula saai ya, e elei s ai la GALA s i ma wuyei velesi i zu ga:

<Da ga dòn zunui,
gè è z l g za.>

³⁴ GALA ge buze e vai, é kula saai ya, é mina m ale ma, é a luula, naa a é boni ga:

<Nà faa adegaiti k wo ,
niiti ti maa la valiboga p ,
nii gè minaze eni la Davide .>

³⁵ Naa a é k ai é bogai la ná ta ili ga:

«È la vaa bu a-wotii nui,
é ga woo ila nui, é a luula kabaye ei zu.»

³⁶ Tama Davide egai ma ga botii GALA b ná-
yee alai zu, é zaani, é li m m wolani p , é luula.

³⁷ K l z i GALA ge buze eai, é ula saai ya, naa la
luulani.

³⁸ K lointi, à su w mu ga Yesu maa ele a
kotoi zuvaay fai laazeelizu la wo ma. ³⁹ Z i n p
é idaale ezu ma, naama nui ná-kotoi ze ea ba, nii
Moize ná-t gi la ni zooga k zu wo . ⁴⁰ À
dama ga mu, naa a a k nii bogai GALA goo
wo nui ta-z iti su, naa mina zeeli wo ma ga:

⁴¹ «W i wo ga nu us iti ti laavegai ga maayo bala b i,
à w l ,
wo laa a v , wo-ma zuwu aale e.
Maz l nà aazu fai ta zu wa-yee alai,
naama vai ni nu a la bona wo ma, wo la ni la da.» »

⁴² B b i ai ma ulazu, ti naati maan n ni
ga ti olu, é il naama vaa ilagi n a,
doo ofoloi nii é aazu. ⁴³ Gaal bai oluma, Zuifui ma
m inm in ta zii iligi niiti ti latigai, ti il Zuifuiti
ta-GALA pelei ma, ti il ni P le ta Balana ase olu.
Naati ti ni zu ti , ti a ti i d ga ti
ili kpaan GALA ná-zaalai a.

⁴⁴ Poluma loo o foloi, nu a ma, taazu
nu us i p ka n é aal ni ba GALA daawooi
m ni fai zu. ⁴⁵ Zuifuiti ti b b i aai ma, ti laaveni
ga toloi. Nii P le ni bosu, ti a naa maa aali
ga woo iti. ⁴⁶ P le ta Balana ase ti ni
ti ga ladalai, ti ti ma: «Wa a m unpa
GALA daawooi maa a n ni, é wo wo ma. K l
t i wo l zu ba, ta wo levezu ga wo la
zooloni o z nvui ma, naa maa ele ma,

gi aa ote zii iligiti ma. ⁴⁷T ze i naama levei a
Mali ii feai gi ya, é ma:

«Gè è loga, è ga ziiti ta-wozakalagi,
è kizo fai ula k l ma ey su zou ela ga.» »

⁴⁸ Zii iligiti ti naama wooi m nigai ma, ti
oozun ni gola, ti a Mali ii l bi daawooi
vaa zu. Niiti kpein o z nvui ele
t ni ti ma vaa ma, naati ti idaale eni. ⁴⁹Mali ii
laawooi aa ni w l zu naama yooi zu ná
p . ⁵⁰ K l Zuifuiti ti l ni tosuba anzanuiti
unsu niiti ti latini, ti il Zuifuiti ta-GALA pelei ma,
ta taazu zeizumaan giti, ti w inze emai
il ni P le ta Balana ase olu, ti naati kp ta-yooi
zu. ⁵¹ Naati feleg ti ti a vufiligi ukpun ni
ti laal ma, ti li Ikoniyyume. ⁵² Kaladopoiti mu, ti
laaveni ga koozun i ta Z nvu Nadegai.

14

P le ta Balana ase ti ni Ikoniyyume

¹ *P* le ta Balana ase ti ai ma Ikoniyyume, ti
l ni miná alaa Zuifuiti ta-GALA d bi l i wu,
ti y ni zu ga k elei ta, Zuifui ma m inm in
ta G l kii ma m inm in ti idaale e. ² K l Zui-
fuiti ti ikpaai, naati ti l ni zii iligiti unsu, ti naati
daa ili ga ti faa u ga kidaale e nuiti. ³ An
naa e, *P* le ta Balana ase ti l bini Ikoniyyume, ti
ni zu ga ladalai, t ze i ti laani Mali ii
la, naama ge ni ná-zaala wooi ma aamai ulazu
k l ma ga laav vaiti ta maa l vaiti, nii é ma
zobogi veeni ti ga ti a k . ⁴ Taazu nu us i
aa w ni su fele, gilazu ni Zuifuiti polu,
gilazu keelaiti polu. ⁵ T i zii iligiti ta
Zuifuiti é ta- undi iiti ba, ti ni ele

t zu ga ti P le ta Balana ase maan , ti
a ti z ga k tuiti, ⁶ naati ti su w gai ma, ti
elani ti li Likaoni o ii ma: Lisetele, D le e, ta ti-
maa oolii zu. ⁷ Ti Woo Niin Uag i laazeelini miná.

P le ta Balana ase ti ni Lisetele
⁸ M l zunui ta ni zeini Lisetele taazu ,
nii é z l ni ga m l gi, kaipa é la ni
d zooni é a zi . ⁹ É ni woilosu P le woo
ma. Naa w l ni ba, é ka ga kidaale ei a zea ga
é alo, ¹⁰ P le woo ulani, é ma: «Wuze e,
è lo è- iti gal!» Zunui ilini kpulu k iti
ga, é t ze i ga é a zi . ¹¹ T i b b i naa
aani, nii P le ni k zu, ti ni ainsu ga
woo wola Likaoni wooi zu, ti a ma: «Galag-
iti ti nu us l gi ze ea, ti yei gi zaama.»
¹² Ti Balana ase laasei p ni ga Zuuse, ti P le laa-
sei p ga G lem se, t ze i naa a kp i
ni da. ¹³ Galagi nii daa ga Zuuse, naama zala a ula
nui ná-gala p l i ni taa loa , é aani ga nik
zin iti ta tufa l l gaiti taa zi ida . Ta
b b i ti zolooni ma niina ga ti naama aniiti kula ga
zala ai Balana ase ta P le .
¹⁴ Keela feleg iti ti naa m nigai ma, ti ta-ze eiti
balini ga ba, ti iz b b i pelei, ti ain
ga tiye, ti ma: ¹⁵ «Lee vaa zu wo naa zu? Gá
alaa gán ga nu us i ga wo ele, gi aa
Woo Niin Uag i laazeelizu wo ma, ga wo ete e
imalala vai naati ba, wo lati z nvu su GALAGI ma, nii é
gee l gi, ta zoi ta kpolo i t a ta ti zu ani-
iti. ¹⁶ Yee alai niiti ti le egai, é zii ilagilagiti p
z g ná, s ge a zi ga yiima ele. ¹⁷ An
naa e, é la eni l zu ga tiye ga ná-
faa iti maa ele, niiti é ti zu, t ze i t
a é tonai ta ani t yee alaiti te esu wo

ma, é a n gi ve wo ya, ta é koozun i l wo-
yiima ti.» ¹⁸ An alaa keelaiti ti naama wooti
boni, k l é ni ga faa aa a gola, ti a pele
le e b b i lu ga naati ti mina zala ai ula ti

¹⁹ Naa oluma, Zuifuiti ti ze eni Antiy se ta
Ikoniyyume, ti a ti b b i unsule e. Ti P le z ni
ga k tuiti, ti kpokpo, ti kula taai a, t ze i ti ni
isi zu ga é za. ²⁰ K l si gi zu kaladopoiti ti
aal ni ba la koba, é wuze eni é l taazu ,
poluma zobui ta Balana ase ti liini D le e.

Ti ale ma vai Antiy se

²¹ Si gi zu P le ta Balana ase ti eni la ga
Woo Niin Dag i laazeeli D le e, ti kaladopo
m inm in s l ni ná, ti aleni ma Lisetele
ta Ikoniyyume, ti gaa ela Antiy se. ²² Ti ni
kaladopoiti i d zu, ti a ti l n ga ti y
kidaale ei zu, ti a naati ma: «K ni ade kp l
m inm in s l p , ade al GALA ná-masadai
zu.» ²³ Ti yeeloni totu iti ba Egilisii ilagilagi p su,
ta la ena ga GALA fali ti zugi zo, ti ni naati kalivaazu
Mali ii ma, nii ti idaale eai ma.

²⁴ Naa oluma, ti le eni Pisidi o ii ma, ti zeeli
Panfili. ²⁵ Ti GALA daawooi laazeelini P leze, naa
oluma ti li Atali. ²⁶ Ti ze eai ma miná, ti l ni atoi
zu, ti li Antiy se, ti alivaani ná GALA ná-zaalai
ma, botii naama vaa zu, nii ti eni ga k . ²⁷ Ti zeelii
ma, ti Egilisii zu nuiti p gaal ni ba, ti oluvaawo ti
ma ga nii p GALA ge k ai ga ti maa ele, ta ele naa
kidaale ei ma l i laalaogai la zii iligiti tu .

²⁸ Ti ku ni ná fele kaladopoiti saama.

15

Maa gi nii é ni Zeeluzal me

¹ Zunui tanigaa ti ze eni Zudee yooi zu, ti a Antiy se, ti a kidaale e nuiti kala, ti a ti ma: «Ni wo la latini p l olu, e elei s ai la Moize ná-t gi zu, wo la zooga izosu.» ² Naa aa elani ga maa aali aa a golai ti y zu ta P le naa Balana ase a. Naa oluma, ti deveni ga P le ta Balana ase naa ta iligaa a ti l Zeeluzal me, ti naama vai y zul ga keelaiti ta Egilisi lotu iti. ³ Antiy se Egilisii ti le eni, ti liini ti le e ga Fenisi ta Samali ele, ti a naa zu ula, elei zii iligiti ti idaale eai la. Naama woiti ti ni ga koozun vaa wola kidaale e nuiti b . ⁴ Ti zeelii ma Zeeluzal me, Egilisii nuiti ti ti laa omini ta keelaiti naa totu iti ba, ti oluvaawoni naati ma ga nii p GALA ge k ni ga ti maa ele. ⁵ Falizi inti saama, niiti ti idaale eni, naa tanigaa ti wuze eni, ti ma: «K ni zii iligiti ti lati p l olu, é ti leve ga ti olo Moize ná-t gi .»

⁶ Keelaiti ta totu iti ti aal ni ba, ti naama vai wuu t ga pag . ⁷ Kp zu ula wolai egai ma, Piy l wuze eni, é ti ma: «K leaiti, wo kw ni ga kaite GALA ge yimaze eni ga ze wo zaama, nii a k gè Woo Niin Dag i laazeeli zii iligiti ma, ti idaale e. ⁸ GALA nii é nu yiima w , naa i ma zeele wooi woga ga é yeezei a ti wu, t zeí é Z nvu Nadegai vea tiya ga ade ele, ⁹ é la zee aa w zu ni ade y zu ada tiye, t zeí é ti-yiima ti adeg ga ta- idaale ei maa ele. ¹⁰ Lee vaa zu mu wo GALA su su, ga wo unbawului naa la kaladopoiti kpo o a, nii ada adem m wolani ade la zi ni se e vai wu? ¹¹ K l ad un, Mali ii Yesu zaalai a ade idaale eai la ga ade izog ga ti ele.»

¹² B b i p ge maa ni kp , ti woilo Balana ase ta P le woo ma, ti a naa zu ula, elei GALA ge ni laav vaiti ta maa l vaiti k zu la ga ti maa ele zii iligiti saama. ¹³ Ti egai ma ga , Zake kp i ze eni, é ma: «K leaiti, à woilo d gòo ma! ¹⁴ Sim n naa zu ulaa ade ma, elei t zeizu m unpa GALA ge yiimaze eni la zii iligiti saama ga zii ila, nii a ga n n . ¹⁵ Naama vai alaa zoloog GALA goo wo nuiti daawooi ma, t ze s ga:

¹⁶ «Naa oluma nà ale ma olu, Davide ná-p l i nii goloai, nà gaal olu, ti náti kolo ologai, gè mináti kp t olu.

Nà to olu,

¹⁷ naa a a k , nu us i m taiti ti Mali ii aizi , ta zii iligi niiti kpein ti ai ga r n .

Naa a Mali ii bogai,

¹⁸ nii é ná-faazeikpasuiti kulaai k l ma kaite w l w l .»

¹⁹ Zake ni m n ti ma: «Naa a é ba, nà kaazu ga fiz g ga ade mina faa a kp t zii iligiti tu , niiti ti idaale ezu GALA ma, ²⁰ k l ade s i le e ti ma ga ti maa ga k ganig- iti ta- z ba vaiti, kolo ologi, ta ti mina sua mi nii ma ama la uuni, naa amai a. ²¹ T ze kaite w l w l zi giti su, nuiti ta taa ilagilagiti su ti a Moize ná-t gi ala, ta to a alasu doo o foloiti p GALA d bi l iti bu.»

Devei niiti ti ze eni ta s i é le eni kidaale e nuiti ma

²² Naama zi gi zu, keelaiti ta totu iti, naa Egilisii zu nuiti p ba ti zolooni ma, ga ti nui tanigaa ula zaama, ti ti il P le ta Balana aseni polu, ti li Antiy se. Ti yeeloni Zude a, nii é lolisu

ga Balasa ase, ta Silase, ti feleg ti ni ga nuiti, niiti unfema wola ni ti kidaale e nuiti saama. ²³ Ti s i veeni ti ya, nii su wooi ni ga nii: «Wo-
lointi, ti ga keelaiti ta totu iti ta wo lu su,
w iti wo la ga Zuifua, wo Antiy se taazu , naa
Siili ta Silisi o iiti ba. ²⁴ Gi m nig ga
gi zaama, nui tanigaa ti aa wo b , ti wo
yii l , ti wo iikpi ga ta- zu ulai. Gál i
gi a naama levei ve ti ya. ²⁵ Gi p gi zoloog ma
ga gi yeelo nua a, gi ti gi-n iti
Balana ase ta P le a, ti a wo b , ²⁶ niiti ti
ikula ti-y nvuiti su ade-Mali ii Yesu Kilista laaseigi
vaa zu. ²⁷ Naa a é k a, gi Zude ta Silase le ega
wo ma, ga ti a ti niima eela woo laazeeli wo ma
ga laawoo. ²⁸ N Z nvu Nadegai , ta gá
igi , ga nu mina kas n p da wo unma,
k ni nii maalaasu la ná. ²⁹ Naa a é ga, k ni wo mina
a ga suaiti mi, niiti ti ulaai ga zala ai k
ganigiti b , ta amai, naa sua oomaiti ba,
wo maa alaa ga kolo ologi. Wa naati
k na, faa ag e wo . Ade aana m n !»

³⁰ Ti yee eni keelai naati ba, ti li. Ti liini Antiy se,
ti kidaale e nu gi p gaal ba, ti s i ve
ti ya. ³¹ S i alagai ma, ti wola oozun ni,
t ze i d wooi a é ni su. ³² T i
Zude ta Silase ti ni ga GALA goo wo nuiti, ti l bini
zu kidaale e nuiti p , ti a naati t n , ta
ti a ti i d . ³³ Ti ku ni ná fele, naa
oluma lointi ti yee eni ti a ga ziil igi,
ti ale ma naama nuiti p , niiti ti valini ti ma.
³⁴ [An naa e, é n ni Silase ga é y ná.]
³⁵ P le ta Balana ase ti y ni Antiy se, naa
nu m inm in ba, ti kalagi wo, ta ti a Mali ii ná-Woo

Niin Dag i laazeeli.

P le ta Silase lii vai keela zi gi velesi i ma
³⁶ Ku ni fele, naa oluma P le ni
 'Balana ase ma: «De ale ma ogi zu, de li de ki-
 daale e nuiti ka, p de le ega ná, de Mali i laa-
 wooi laazeeli, de ka mini ala a ti ná kidaale ei
 zu.» ³⁷ Balana ase ni p , é Zan il ti olu,
 nii daasei p ai ga Maleke, ³⁸ k l P le kaani ga é la
 viz ni ga ti a naa il olu, nii é ze eni ti olu
 si m ungi zu Panfili z li, é la ni ti a ta-wotii
 zu. ³⁹ Naama maa aalii aani ti y zu, ey su ti
 bali ma. Balana ase Maleke ze eni, ti l atoi zu, ti
 li Sipele. ⁴⁰ P le ma ge yiimaze e ga Silase, kidaale e
 nuiti ti ti alivaani Mali ii ná-zaalai ma, ti a li. ⁴¹ Ti
 le eni Siili yooi zu ta Silisi, ti a Egilisiiti i d .

16

Tim tee il fai P le ta Silase olu
¹ Naa oluma, P le zeelini D le e, ta Lisetele.
 Kidaale e nui ta ni miná, daaseigi ga Tim tee,
 dee ni ga Zuifu anzanui ta kidaale eai Kilsta ma,
 k ni ga G l kii ta. ² Kidaale e nui niiti
 ti ni Lisetele ta Ikoniyyume, naati ti ni zeele woo
 ag wosu, é lo Tim tee a. ³ W in ni P le
 ma ga é naa ga zi , é naa ze eni, ti tati
 p l olu, t zei Zuifuiti ta-vai a, niiti ti ni
 naama ad ti, maz l ti p ti ni kw ni
 ga k ni ga G l kii. ⁴ Taai niiti é ni
 le esu ti zu, é ni deveiti bosu nuiti ma, niiti keelaiti
 ta totu iti ti ti ze eni Zeeluzal me, naa a a k ti
 olo naama leveiti b . ⁵ Egilisiitis b ni l zu
 kidaale ei zu, ta a ti a folo-o-folo.

P le loli fai Maseed ine

⁶ Ti Filizi ta Galate yooi maale eni, t ze i Z nvu Nadegai pele le eni ti lu ga ti mina wooi laazeeli Azi yooi zu. ⁷ Ti zeeliai ma Misi yooi oba , ti ni p ga ti li Bitini, k l Yesu ná-Z nvui la ni vaani bu. ⁸ Ti Misi yooi maale eni naazu, ti zeeli Toloase. ⁹ Kpidii P le kulak l mai ta z l ni, é Maseed ine zunu ila kaani loni, naa a maan n , é a ma: «Soma kae, è le e Maseed ine, è gi a!» ¹⁰ P le ná-kulak l mai naa maa ele ma, gi pele aizi ni gaamago ga gi li Maseed ine, maz l gi kw ni ga naa maa ele ga GALA ka gi lolisu ga gi Woo Niin Dag i laazeeli ná.

Lidi idaale e vai Filipe taazu

¹¹ Gi l ni atoi zu Toloase, gi li Sam telase zi zaama yooi pelei, poluma zobui gi li ga Neyap lise ele. ¹² Gi ze e miná, gi li f Filipe taazu , nii é ni ga W l me laai ta, é ni ga Maseed ine o i m ungi ma laai ta. Gi ku feleg ni naama laai zu. ¹³ Doo o foloi gi ulani taai a, gi li zi wolai laa , é ni gi isu ga gá Zuifuiti ta-GALA falizu ta aa ná. T i gi zeini, gi ni anzanuiti p , niiti ti aal a ni de ba. ¹⁴ Anzanu ila ge ni ná, nii é ni ga GALA gaazuluaba nu, daaseigi ga Lidi, é ni ga se e i p di nui, ta ná-taazu ni ga Tiyatiil. É ni woilosu ga pag , Mali ii ziilaalaoni, nii a k é naati m ni, nii P le ni bosu. ¹⁵ T i ta ná-p l wu nuiti ti atizeni, é gi maan n ni, é gi ma: «Ni wo kw ni ga gè idaale ea ga ite Mali ii ma, à soma wo l ná-p l i wu, wo ze i ná.» É ini gi la gola ga k ni gi naa

Filipe aso zi igi zu vai

¹⁶ Yeeta, gi ni liizu GALA falizu , du anzanu ila ge gi laa omini, nii ad y nvui ni su, ná-ad vaiti maa ele ma, ná-du k iti ti ni kulanuma wola z l su. ¹⁷ É il ni gi olu, gá-o, P le-o, é a ain, é a ma: «GALA nii é Anii-P -Unda, naa ná-boti nuiti ka ga zunui niiti, ti aa kizo pelei l zu ga woye.» ¹⁸ É ni naa zu folo m inm in daawu. P le l ai ma ga naa, é latini, é z nvu i ma: «Yesu Kilista laaseigi zu, nà è levezu ga è ula anzanui nii zu.» Gaamago é ulani anzanui zu.

¹⁹ Si gi zu ná-du k iti ti kaani la ga kito ge la m ti , ti a ani m inm in s l ga maa ele, ti P le ta Silase zoni, ti naati kpokpo taa zaama tukp aale e nuiti p b . ²⁰ Ti naati te eni W l me nuiti, niiti ti ni ga tukp aale e nuiti, ti ti ma: «Zunui niiti ka ti faa ya abagi iliga ada-laai zu. Zuifuiti be, ²¹ ta kalagi ma zii tanigaa wosu, nii maa la n ni ga ad i de ga W l me nuiti ade a va bu, aa ade a k .» ²² B b i alaa wuze eni ti laal ma. Tukp aale e nuiti ti ta-ze eiti kulaai ma ti ba, ti devei veeni ga ti naati do a ga kpak i. ²³ Ti egai ma ga ti lo a ga kpak m inm in, ti naati pilini kasoi a, ti kaso mak nui leve ga é a wola w l ti ma. ²⁴ T i naama levei veeni kaso mak nui ya, é ti ilini kaso l i oozu ele nuu, é ti- iti d kpe i a.

²⁵ Kua zaamai P le ta Silase ti ni GALA falizu, ti a GALA d bi wuyeiti too, kaso a nui z iti ti ni ti woom nisu. ²⁶ Gaamago, zou ali wolai ni, é kaso l i ma wuulaagiti iikpi, kpogiti daalaoni n ma, y l iti ti vieni kaso a nuiti p

ba. ²⁷ Kaso l mak nui wuungai ma, é ka ga kaso l i ma ogiti daalaog , é ná-bo az kp i ulani ma la agi zu, é ni liizu aazu niina, t zeí é isi ni ga kaso a nuiti p ti ela. ²⁸ K l P le ainni ga woo wola, é ma: «Mina faa un p k ga , gi p gá .» ²⁹ Kaso l mak nui wozakalagi maalolini, é l ni ga suvil , é a ali, é looni P le ta Silase wu, ³⁰ é ula ga tiye etea , é ti ma: «K ni, ná k ale, gè a izo?» ³¹ P le ta Silase ti goo aa oteni, ti ma: «Gídaale e Mali ii Yesu ma, a izo wa a- l ye ei wu nuiti.» ³² Ti Mali ii laawooi woni ma, ta ná-p l ye ei wu nuiti p . ³³ Naama yee alai n kpidii, kaso l mak nui liini ga P le ta Silase, é ta- alaiti gaagba, naa oluma ti atizeni gaaman ta ná-p l ye ei wu nuiti p . ³⁴ É l ni ga tiye ná-p l i wu, é daamianigi ve ti ya. Zunui nii ta ná-p l ye ei wu nuiti p ti oozun ni, ti idaale e vai zu GALA ma.

³⁵ Sobui, tukp aale e nuiti ti sala usuiti te eni kaso l mak nui ma, ti ma: «Yee e zunui niiti ba, ti li.» ³⁶ Kaso l mak nui naama wooi laazeelini P le ma, é ma: «Tukp aale e nuiti ti keela le eg mà, ti gè wo il , naa maa ele ma à ula, wo li ziil igi zu.» ³⁷ K l P le ni ti ma: «G i gi ga W l me nuiti, ti la gá- eelala l ni, ti gi lo ak l ma , ti gi ili kasoi a. Ta p niina ga ti gi ula d uzu? Gi la naa a p ! K ni tiya i ti a, ti gi ula ti!» ³⁸ Sala usuiti ti liini ti naama wooiti bo tukp aale e nuiti ma. Naati ti wola luani, ti m nigai ma ga ta ga W l me nuiti. ³⁹ Ti liini ti pee ve P le ta Silase , ti naati maan n ga ti ula ta-laai a. ⁴⁰ P le ta Silase ti ulaai ma kasoi a, ti l ni Lidi ná-p l i wu. Ti lointi

kaai ma, ti naati i d ni, naa oluma ti a li.

17

P le ta Silase ti lii vai T sal nike

¹ P le ta Silase ti le eni Anfip li ta Ap l ni, ti zeeli T sal nike, Zuifuiti ta-GALA d bi l i ta ni ná. ² É l ni bu, e elei a a k la p l ma, doo o folo sa ag laawu P le ni liizu, é a ti ga GALA s i zu vaiti. ³ É ni su ulazu ti ma, é d ga tiye ga k ni Kilista a la l , é za, naa oluma é wuze e, é ula saai ya, é ti ma: «Yesu nii gè ná-fai wosu wo ma, naa a é ga Kilista.» ⁴ Tanigaa ti idaale eni ti zaama, ti P le ta Silase a, ta G l kii ma m inm in niiti ti ni luazu GALA ba, naa tosuba anzanui ma m inm in ba.

⁵ K l toloi Zuifuiti ziima laaveni, ti nu akai tanigaa ze eni b b i zaama, ti ti aal ba, ti uutugi ili taai zu. Ti liini ti Zaz n ná-p l laa ale, ti a P le ta Silase aizi ga ti li ga tiye b b i . ⁶ T i ti la ni ti aani, ti Zaz n ta kidaale e nui tanigaa zoni, ti li ga tiye tukp aale e nuiti kakala, ti a ain, ti a ma: «Niima zunuiti ka ti eteai p k ai unga wuulee, tiya a ti aai . ⁷ Zaz n a é yeezei ai ti wu. Ti p ta faiti k zu masagi Seezaal ná-deveiti daal ma, ti masa kili ka ná, nii daaseigi ga Yesu.» ⁸ Naama wooiti ti b b i yii ulani ba ta tukp aale e nuiti, ⁹ naati ti la ni k ni, ti a yee e Zaz n ta z iti ba, k ni ti kp unma ani ulani ti ya p .

P le ta Silase ti lii vai Beelee

¹⁰ Kpidii ni n feya, kidaale e nuiti ti P le ta Silase le eni Beelee. Ti zeeliai ma, ti liini Zuifuiti ta-GALA d bi l i wu. ¹¹ Naati koozu isi i ani, é

le e T sal nike Zuifuiti ba, ti yeezeini GALA daawooi wu ga oozun ele, folo-o-folo ti ni GALA s itif l f l su, ti p t ni nii ti bogai ti ma gaamai e. ¹² Ma m inm inge idaale eni ti zaama, naa oluma G l kiiti saama, tosuba anzanu-iti ta zunui ma m inm in ti idaale eni. ¹³ K l T sal nike Zuifuiti ti kw gai ma ga P le a GALA daawooi laazeelizu Beelee, ti aani ná ga ti b b i aazul , ti uutugi ili ti zaama. ¹⁴ Kidaale e nuiti ti P le le eni ga kpolo i laa elei, k l Silase ta Tim tee ti y ni taazu . ¹⁵ Z iti ti liini P le maazaasu, ti liini la f At ne. Ti alesu ma, P le valini ti ma ga Silase ta Tim tee ti li p b fala.

P le ai ma At ne

¹⁶ Si gi zu P le ni si iti kp unsu da At ne, zii ni l zu, t zeí é kaani ga taai naa wola laaveg ga k ganigiti. ¹⁷ É ni zu Zuifuiti p , GALA d bi l i wu, ta zii iligiti p , niiti ti il gai Zuifuiti ta-GALA pelei ma, naa oluma folo-o-folo é ni zu nuiti p p , niiti ti ni aazu ete zaama . ¹⁸ Faa w nui tanigaa, niiti ti ga Epikuli inti ta Sit isi inti, ti t zeini ga a p . Tanigaa ti a ma: «Lee ma zu ula aka a zunui nii bosu?» Z iti ti a ma: «Da ka ga to a gala kiligaa ta-vaa laazeelizu.» T zeí ti ni P le woom nisu, é a Yesu ná-Woo Niin Uag i laazeeli, ta buze e vai, é ula saai ya. ¹⁹ Ti li ele ana la Aley paze nuiti kakala, ti ma: «Gá zoo n i gi faa w aa, é il kala niin i naa a, nii è bosu ga giye? ²⁰ T zeí gá fai tanigaa m nisu-è-la, niiti kaipa gi la d ta m nini. T a é ba, gá p gi naati polu w .» ²¹ Tama At ne

nuiti p ta w inti ti ni ti zaama, ti ni ta-
yee alai p k zu n ga ti a faa niin iti bo
ma, ta ti a m ni.

²² P le wuze eni naazu Aley paze nuiti saama, é
ma: «At ne nuiti, gè p t ga wo p wa ga
gala pele zi nu wolaiti, k elei p ma. ²³ T ze
z g le esu taazu , gè a wa- ganig-
iti ka, ey su gè ná ta aa s ai ná ga: <Galagi
nii nu la kw , naa n n i a.> Nii wo d bizu, wo la
kw , naa a gè ná-fai laazeelizu wo ma. ²⁴ GALAGI nii
é eteai ta su aniiti p kp t a, t igi é ga gee l gi
ta zoi ti-Mali ii, seizu la gala p l i naa wu, nii nuiti
ti togai ga yeei. ²⁵ Kp d la ba alaa ga nuiti ti ani ve
b ,e a ala anita mazii n p ma, t zeito a
é z nvui ta z nvu viil i veezu nu us iti p zea,
naa ani m taiti p ba. ²⁶ É etea nu us i p
kp t ga nu ila kpegi mavofodai n , nii a k ti
zei zoi a ná p . É yee alaiti te eni ba, é nuiti
ti ze yooiti kw giti da, ²⁷ nii a k ni to a zoo zu
nuiti ti y zu ti ili ti ili ti GALA gaizi ti ka.
Tama t un maa la oozani de tan p ba. ²⁸ T ze:
<T un maa ele zu, z nvui a de ya, de a iikpi, ta
da vulua.>

E elei wa-vaa w nui tanigaa ti bogai la ga:

<Ada ga mavofodaiti.>

²⁹ Naa a é ba, t i ade ga GALA mavofodaiti, ade mina
isi ga GALA kula ga k ganigiti niiti
li i nuiti, ti ti t ai ga zanugi, aa
walii, aa k tui, ga ti oozu ele elegiti. ³⁰ GALA ge
nu us iti ta- imalala yee alai naati z ga ná,
k l niizu to a nuiti p devezu ada p ga ti ti
zi elei maavalibo. ³¹ T ze é yee ala le ea
ba, si gi zu é aazu nu us i p tukp aale ezu

la ga telebodai, zunu ila kpegi maa ele, nii é yi-
imaze eai la, é naama oogi ulak l ma s p
b ga é naa wuze e, é kula saai ya.»

³² Ti naama wooi m nigai ma ga g v iti buze e
vai saai ya, tanigaa ti ni ulasui zu la,
ta iligaa ti a ma: «Gá è woom ni yee ili, é lo
naama vaiti ba.» ³³ Uele ana P le ulani la ti zaama.

³⁴ An naa e, ti zaama tanigaa ti idaale eni, ti
ili P le a, naati tanigaa ti ni ga Denise, nii é
ni ga Aley paze nui gila, ta anzanu ila nii daaseigi
ni ga Damalise, ta ta iligaa.

18

P le ni K l nte

¹ Naa oluma, P le ze eni At ne, é li K l nte.
² É Zuifu ila p t ni ná, daaseigi ga Akilase, é ni
ga P n nu, ta anzai Pelisile ti aani n feya ti ze e
Itali, t ze masagi Kelode devei veeni ga Zuifuiti p
ti maa ooza W l me a. P le ilini ti a, ³ t i
li i ilagi n a é ni ti p ti ya ga se e
ota t vai, é y ni ti b , ti a boti
ma. ⁴ Doo o foloi ilagilagi p P le ni
zu Zuifuiti ta zii iligiti p , GALA d bi l i
wu, é ni aa aazu ga é ti lati.

⁵ Si gi zu Silase ta Tim tee ti aani la, ti ze e
Maseed ine, P le veeni GALA daawooi
laazeeli vai n ya niina, é ni d zu ga Zui-
fuiti ga Yesu a é ga Kilista. ⁶ K l t i Zuifuiti
ti ni maa aalizu ga woo iti, é ná-se eiti
su ukpun ni, é ti ma: «Wo ma amai a la
niina wo unma, wa-vaa n p ge la m r un unma,
niina gè aa ote zii iligiti ma.» ⁷ É ze eni
miná, é li zunui ta ná-p l i wu, nii é ni ga

GALA gaazuluaba nu, daaseigi ni ga Titiyuse Zuse-tuse, ná-p l i ni GALA d bi l i oba .

⁸ An naa e, GALA d bi l i ma undi ii, nii daa ni ga Kilisepuse, naa idaale eni Mali ii ma, ta ná-p l wu nuiti p . K l nte nui ma m inm in alaa, niiti ti ni P le woom nisu, ti idaale eni, ti atizei z l .

⁹ Yeeta kpidii, Mali ii ni P le ma kulak l mai zu: «Mina lua p , mina maa kp , ¹⁰ t ze i r un nà è a, nu n p ge la v ua è a, é a faa u ga e, maz l nà-nu us i wola m in taai nii zu.» ¹¹ P le k ni K l nte ga kona gila ta tukp (1,5), é a nuiti kala ga GALA daawooi.

¹² Si gi zu Galiy n ni la ga Akayi masagi, Zui-fuiti p ti zolooni faa ila ma, ti wuze e P le laal ma, ti liini la tukp aale ezu , ¹³ ti ma: «Zunui nii a é nuiti tatisu, é GALA d bi elei ta ili d zu ga nuiti, nii é la zolooni t gi ma.»

¹⁴ P le nina zu é , ey su Galiy n kp i ze e, é ma: «Ee, Zuifuiti! É ga é ni ga telebotala va a faa u va, nà la woilo wo-woo ma, elei maan ai é la, ¹⁵ k l t i é ga maa aali n , é il wooyiti ta daaseigiti ba, naa wo l giti ba, wa-vaa ana. Gè la p ga gè ga naama lukp aale e nu.» ¹⁶ É ti ni, ti ze e tukp aale ezu . ¹⁷ Ti p ti S set ne zoni naazu, nii é ni ga GALA d bi l i ma undi ii, ti a do a tukp aale ezu akala. K l Galiy n maavaa la ni naa zu.

P le ale fai ma olu Antiy se

¹⁸ P le ku ni fele K l nte, naa oluma é valini kidaale e nuiti ma, é l atoi zu, dii vai zu Siili ele, ta Pelisile naa Akilase a. Aisa é a

ze e ná, é n ungi uyeni ma ato losu Sankelee, t zeí é minaze e k ni. ¹⁹ Si gi zu ti zeelini la Ef ze, P le si iti z ni miná. É l ni GALA d bi l i wu, é a Zuifuiti, ²⁰ naati ti maan n ni ga é yee ala go ti a, k l é la ni vaani naa wu. ²¹ An naa e, se ezu ná, é ni ti ma: «Ni GALA ka vaana bu, nà d alesu ma wo b .» É l ni atoi zu Ef ze. ²² É ulani atoi zu Seezalee, é ze e miná é l Zeeluzal me, é laali Egilisii zu nuiti ma, naa oluma é yeini Antiy se.

P le lii vai keela zi gi za asi i ma

²³ É ku ai ma fele miná, é aleni ma olu, é a le ete e Galate ta Filizi, é a kaladopoiti i d .

²⁴ Zuifui ta aani Ef ze, é ni ga Al gezandili nu, daaseigi ni ga Ap l se. Zunui naa ni ga kp zu ula nu wola, kalagai gola GALA s i zu.

²⁵ É alani ga Mali ii ná-pelei ma vai, z b i ni ba, é a nuiti kala ga Yesu ná-faiti ga gaamai, k l Zan ná- atizei n a é ni kw ni. ²⁶ É t zeini ga a ga ladalai GALA d bi l i wu, k l si gi zu Pelisile ta Akilase ti goom nini da, ti se eni ti maa u a a, ti GALA ná-pelei l la ga pag . ²⁷ T i é deveni ga é li ga Akayi ele, kidaale e nuiti ti i d ni. Ti s i ni kaladopoiti ma ga naati ti yeezei bu ga pag . Seeliai ma miná, é ni ga kp ba nu wola naati b , niiti ti idaale eni GALA ná-zaalai za ui zu. ²⁸ T zeí é ni Zuifuiti ta- iti polulaazu n kpaun k l i zu, é a d ga tiye GALA s iti su ga Yesu a é ga Kilista.

19

P le zeeli vai Ef ze

¹ Si gi zu Ap l se ni la K l nte, P le le eni ga maazu ele yooi zu ele, é zeeli Ef ze. É kaladopoi tanigaa aani ná, ² é ti aaza a, é ti ma: «Si gi zu wo idaale ea la, wo Z nvu Nadegai z l ni?» K l naati ti goo aa oteni, ti ma: «T un kaipa gi la d v l m nini ga Z nvu Nadega a ná.» ³ É ni ti ma: «Batizei ma gele a mu wo s l gai?» Ti ma: «Zan ná- atizei.» ⁴ P le kp i ze eni olu, é ma: «Batizei nii Zan ni k zu, naa ni ga nuiti si ele maavalibo fai, é ni zu nuiti ma, ti idaale e naama nui ma, nii é aazu t un poluma, naa a é ga Yesu.» ⁵ Ti naama wooi m nigai ma, ti atizei z l ni Mali ii Yesu laaseigi zu. ⁶ P le yeelaai ma ti ma, ti Z nvu Nadegai z l , ti t ze ga a zii woo iligiti su, ta ti a GALA gooi wo. ⁷ Ti p kp ga ni ga nu puug maazu feleg (12) ala.

T n gi P le boni Ef ze

⁸ P le ni l zu GALA d bi l i wu alu sa ag laawu, é a ladalai zu Zuifuiti p ga GALA ná-masadai ma vai, é ni aa aazu ga é naati tati, niiti é ni zu ti . ⁹ K l t i tanigaa ti igi aani, ti la k ni, ti a maavalibo, t un ti a kp iti bo kidaale e ele niin i ma, b b i aazu, P le ze eni ti oba. É ni liizu ga kaladopoi, folo-o-folo é a ti ala Tilanuse ná-kala bosu . ¹⁰ Ey ni naa zu, ey su é ga kona feleg , naa maa ele ma nuiti kpein ti ni zeini Azi yooi zu, Zuifuiti ta zii iligiti, ti p ti Mali ii laawooi m nini.

Seva ná-doun zunu l felaiti

¹¹ GALA ge ni laav vaiti k zu ga P le maa ele, niiti ti la ni zu p l ma. ¹² Ey su

ti a P le ná-maa ale se eiti a ná-se e maazu ze eiti p see nuiti ma, ti a d , z nvu iti ti a ula ti zu. ¹³ Zuifui tanigaa niiti ti ni le ete esu ga ti a in giti kp nuiti su, ti su ni ga ti a Mali ii Yesu laaseigi wo naama nuiti ma, niiti z nvu iti ti ni ti zu, ti a ma: «Nà wo levezu Yesu laaseigi zu, nii P le ná-fai laazeelizu!» ¹⁴ Z iti ti ni niima vaiti k zu, ti ni ga Seva ná-doun zunu l felaiti, nii é ni ga Zuifuiti ta-zala a ula undi ii gila. ¹⁵ z nvu i ti woo aa oteni, é ti ma: «Gè Yesu w ni, gè kw ni alaa z i é ga P le, k l w un, wa ga ni?» ¹⁶ Gaaman , zunui nii z nvu i ni su, naa valani ti a, é v ni ti ma, é ti lo a z z , ey su ti ela ga ti-maa akaiti, ti maawanaai. ¹⁷ Es p ge naama vai w ni, Zuifuiti ta zii iligiti niiti ti ni ii wosu Ef ze taazu , dualuagi l ni ti p su, naa ni ga za u Mali ii Yesu laaseigi l biya z l . ¹⁸ Z iti p ti idaale eni, naati ma m inm in ti ni aazu, ti a lo z ga ga nii p ti k ai. ¹⁹ Niiti p ti molikula faiti k ni, naati ti aaniga ta-z iti, ti gala s p gaazu. Ti naama z ng i aaluni, é ga wali ae waa uul lug (50 000).

²⁰ Uele ana Mali ii laawooi wo fai zu ni w l zu la ga gaa aai, Mali ii i ná-z b i za ui zu.

Duutuigi é le eni Ef ze ta P le ze e vai ná

²¹ Naama vaiti kpegai ma, P le deveni ga é li Zeeluzal me, é le e ga Maseed ine ta Akayi ele. É ni zu ma: «Si gi zu gè zeelizu la Zeeluzal me, k ni alaa gè aazula W l me ma.»

²² É ná-kp ba nu feleg le eni Maseed ine, Tim tee ta Eelasete, t i é y ni d Azi yooi zu.

²³ Naama yee alai zu a kp wolai le eni la, é lo kidaale e ele niin i a. ²⁴ Zanu kp t nui ta ni ná, daaseigi ga Deemeetiliyuse, é ni anzanu alagi Aaleteemise ná-p l i maaniini koiti kp t zu ga wali olegi, é ni naavolo wola aal zu ba k gani naama li i nuiti b . ²⁵ É naati gaal ni ba ta z i niiti ti ni li i ilagi zu, é ti ma: «Wo p wo kw ni ga ada- ulanumai a niima wotii n zu, ²⁶ k l wa m nisu ta wa p t su nii P le k zu, Ef ze taazu ta Azi yooi zu ná p , é nu m inm in tatiga, é a ti ma, galagi niiti p nuiti ti kp t ai , naa tan p ge la ga gala. ²⁷ Naama vai a aazu aa ulazu ada-wotii ma, é b l ula anzanu ala golai Aaleteemise ná-p l i a, naa oluma to a ala l biya wolai ma, nii é zea, t igi nuiti ti n k su b Azi yooi zu ta eteai p su.»

²⁸ Naama wootti m nigai ma ti , ti wola yii aawanani, ti a ain, ti a ma: «Ef ze nuiti ta- alagi Aaleteemise w l !» ²⁹ Taai zu ná p ge ni n wuulee, ti p ti liini ma ga kpiz i naama ada , ná ga maa bosu , ti li ga P le zi feleg iti Maseed ine nuiti Gaiyuse ta Alisetaake. ³⁰ P le nip é l ga b b i, k l kaladopoiti ti la ni k ni. ³¹ Azi nu wolaiti tanigaa v l , niiti ti ni ga b laiti, naati ti woole eni ma, ti ma, é mina li maa bosu . ³² Es p ge ni ainsu ga elei é p la, t zeifaa wuuleegi wola w l ni b b i zaama, nui b l zu ti la v l ni kw ni lee vaa zu ti aal ai ba. ³³ Nui tanigaa ti ma vai zu ulani Al gezandele ma, nii Zuifuiti ti ni daa ilisu elela . Al gezandele yee ni

ti ma , é ni p ga é goozu ula bob b i
 aazu. ³⁴ K l ti kw gai ma ga to a ga Zuifui
 ta, ti p ti ni ainsu l l feleg laawu, ti
 a ma: «Ef ze nuiti ta- alagi Aaleteemise
 w l !»

³⁵ Gaa elagi zu, taa z nui zooni é b b i
 aa , é ni ti ma: «Ef ze nuiti, a
 é la kw ga Ef ze taai a ga Aaleteemise wolai
 ná-p l i mak su , ta maaniinigi nii é ulani
 gee l gi zu, é loo? ³⁶ T i nu n p ge la zooga
 ze ezu naa a, wo maan wo maa kp ,
 wo mina kazemazu vaa n p k . ³⁷ T zei wo a
 ga zunui niiti, tama ti la faa olo oloni gala p l i ma,
 ti la woo u woni ada-anzanu alagi ma. ³⁸ Ni nui
 tan p s ka Deemeetiliyuse ta ná- li i
 iti b , tukp aale e voloiti ta ná,
 tukp aale e nuiti ta ná, ti a ti ta- aaza ai la.
³⁹ K l ni faa iligaa ta wo isu, naati gaa a ula ba
 gaal ba itei zu. ⁴⁰ Zaa vai nii te egai, ni ade la daani
 ma, to a la ade unma, ti ade eelala, e ada ga
 gaazul ea, t zei gi woozu ulasu n p ge la
 ná, nii a ga kp gi nii ma ungi.» ⁴¹ Si gi zu é eni
 la ga naama wooti bo, é b b i aa aleni ma.

20

P le lii vai Toloase

¹ Si gi zu z ng i eni la, P le kaladopoiti tolini,
 é ti l n . Naa oluma é valini ti ma, é pele zo, é
 a li ga Maseed ine ele. ² É naama yooi zu zi ni,
 é a t n m inm in bo ga kidaale e nuiti. Naa
 oluma é liini G l ki yooi zu, ³ é y ni miná alu
 sa ag laawu. É ele t ni niina ga é l
 atoi zu, é li Siili, ey su é faa w su ga Zuifuiti

ti yaavai ili ma. Naa maa ele ma, é deveni ga é ale ma Maseed ine ele. ⁴ Si iti daa-seigiti kaa: 'Beelee nui Piiluse ná-doun zunui Sopat l, T sal nike nu feleg i Alisetaake ta Sek nduse, naa D le e nui Gaiyuse a, ta Tim tee, naa oluma Azi nuiti Tisike ta Tolofime. ⁵ Naati ti toni da gi lu , ti li ti a gi un Toloase. ⁶ G n i, si gi zu ului nii l la su naama v ti voloiti ti eni la, gi l ni atoi zu Filipe taazu , gi k ga folo l lug zi i a, gi li gi ti a Toloase, gi k miná ga d ila.

Etikuse wuze e vai,
é ula saai ya Toloase

⁷ D i ma volo m ungi, gi aal a ni de ba ga gi ului aa w a. T i P le maan ni ga é li poluma zobui, é ni zu gaal bai zu nuiti p , é ná-kp i zu oozani, ey su kua zaamai zeeli. ⁸ Lanboi wola m inni geezu l i wu, gi ni ná gaal bai zu. ⁹ Zunu loungoi ta ni zeini fen t l i laa , daaseigi ga Etikuse, t i P le ni ná-kp i wola zu oozazu, iim nii le eni la ga gola, é ula geezu l i za asi i zu, é loo zooi ma. Ti buze eni, k l é zaani niina. ¹⁰ K l si gi zu P le il ni da, é maa ni zunu loungoi ma, é se e é da yeezu, é ti ma: «À mina yiizool , to a vulua!» ¹¹ P le l ai ma olu geezu l i wu, é ului ale aleni, é daamii wo. Naa oluma, é y ni kp zu ulai a ey su wozai se e ma, é z ba é a li. ¹² Ti aani ga zunu loungoi, é vulua, naa ni ga s p i d va.

P le lii vai Mil
¹³ G un, gi toni da P le lu atoi zu, gi li As se, miná a maan ni ga gi P le ze e ná, e elei

t i é deveni la, maz l k ni a la le e
 ga si k a elei. ¹⁴ Seeliai ma gi ma As se, gi
 se eni atoi zu, gi li Mitil ne. ¹⁵ Gi ze e miná, gi
 y kpolo i a poluma zobui, gi zeeli Siyo. Naa
 olu voloi, gi zeeli Sam se, naa oluma voloi gi le a
 zeeli Mil . ¹⁶ P le deveni ga é le e Ef ze oba,
 naa a a k é mina ma volo li Azi yooi zu,
 t zeí é ni zuvil zu ga é li Zeeluzal me, ni a la
 zoo zu ná Pantekote voloi.

P le ná-falima woiti Ef ze lotu iti ma
¹⁷ K l P le y ni Mil , é keela le e Egilisi
 lotu iti tu Ef ze ga ti a. ¹⁸ Si gi zu naati
 ti aani la p b , é ni ti ma: «Yee alai
 kpein ge k a wo a, wa i wo kw ni elei
 gè a zi zu la, é l zeí folo m ungi ma, yee
 gè il ni la Azi yooi ma. ¹⁹ Gè botii
 Mali ii maayeii zu naa g l i ta
 kp l iti ba, niiti ti ni zeizu mà Zuifuiti ta-yaavaiti
 maa ele ma. ²⁰ Wo kw ni alaa ga gè la faa n p
 d uni wo a, k l gè naa p daazeelini wo ma,
 ta gè wo alak l i zu, ta wa- l iti bu ga nii kpein
 soloogai wo ma. ²¹ Gè ni Zuifuiti ta zii iligiti tolisu
 yeen p ga ti ti zi elei maavalibo, é il GALA
 ba, ta ti idaale e ade-Mali ii Yesu Kilista ma.
²² Niima zi gi zu nà a gè liizu Zeeluzal me, Z nvu
 Nadegai a é , k ni gè li. N un, gè la kw ni
 nii é kp unsu ná. ²³ K l taai kpein gè le esu su,
 Z nvu Nadegai a d zu ga ze, é bo mà ga kasoi ta
 maan iti ta kp unsu. ²⁴ K l n un z nvui
 la gèazu ga ani n p , gè la p t su ga s elama
 ani n p , nii mà yiizool i ma, naa a ga gè kpiz i
 aa ela ta botii, nii gè s l gai Mali ii Yesu ya, nii
 é ga gè GALA ná-zaalai ma Woo Niin Dag i laazeeli.

²⁵ Gè kw ni niina ga w i kpein gè a le esu wo zaama, ga GALA ná-masadai ma wooi laazeelia wo ma, wo tan p ge la m r un p t ga. ²⁶ Naa a é ba, nà bosu wo ma za ga: Wo tan p ma amai ma oto la bà. ²⁷ T zeì gè la GALA ziima vai tan p d uni wo a, gè ti p d ga woye. ²⁸ Naa a é ba, à mak ma, ta GALA ná-baala kpulugi p ma, nii Z nvu Nadegai wo zeì ai unda ga wo mak . À aa a GALA ná-Egilisii ma, nii é geyaai ga t i ná-Doun zunui ma amai. ²⁹ Gè kw ni ga si gi zu gè liizu la, zulu u vil iti ta l wo zaama, ti la GALA ná-baala kpulugi maaw in a. ³⁰ Wa i wo zaama, nui tanigaa ta wuze ezú, ti a z iti bo, nii a k ti kaladopoiti tati ga ti pelei. ³¹ À w l ma mu, wo iz su ga kona sa ag laawu, gè la l ni folo kpidi a ga wo ilagilagi p t n ga yeeta v l ga g l i.

³² Niizu, nà wo veezu GALA ta ná-zaalai ma wooi ya. Zobogi a GALA b ga é wo w l kidaale ei zu, ta é tuyai loo wo , nii é mak gai nu adegaiti p b . ³³ Gàazu la ulani nu n p ná-wali a zanu, a nu ná-se ea a. ³⁴ À w l zèeiti ba, wa i wo kw ni ga niiti ka ti màavaiti gaa ulaai ba, ta z iti alaa ti a pòlu. ³⁵ Gè d ga woye k elei p su ga ele ana wo maan ai wo botii la, nii wo su da z b sulala nuiti ba, wo iz alaa Mali i i wooi zu, nii é boni ga: «Undaan a faan nui , é le e naa a, nii é s l su.» »

³⁶ Si gi zu é eni la ga naama wooiti bo, é il ni iibi a ga ti GALA fali ma. ³⁷ Ti p ti veleveleni P le bu, ti a wola w l , ti a n n . ³⁸ P le wooi é boni ti ma ga: «Wo la m gàazu

t ga,» naa a é ti wola yiizool ni. Ti liini ti pu
ga pele atoi b .

21

P le l vai Zeeluzal me

¹ Gi ze eai ma ti oba, gi l ni atoi zu, gi sakpa
K se, naa oluma voloi gi zeeli L de, gi ze e miná
gi li Patala. ² T i gi atoi ta aani miná, é a
kpolo i maale e ga Fenisi ele, gi l ni su, gi
a li. ³ Gi zeeliai ma Sipele oba , gi z ni ga
zu elei, gi li ga Siili ele. Gi loni Tiil, t ze
miná a atoi maan ni ga é laayei ná ná-kas i wu.

⁴ Gi kaladopoiti kaani miná, gi y ni ti oba d
ila daawu. Z nvu Nadegai puuni naati ziima ga ti
P le l n ga é minal Zeeluzal me. ⁵ K l naama
voloitite egai ma, gi pele zoni, ti p ti gi uuni ga pele,
ta ti-anzaiti é ti-lointi ba, ey su gi ula taai a,
gi il ni iibi a kpolo i laa ga gi GALA fali.

⁶ Naa oluma, gi valini ma ga tiye, g un gi l
atoiu zu, tiya ma, ti ale ma ta-laazu.

⁷ Gi kpolo a zi i aa elani ga gi ze e Tiil
gi li Pet leemayise, gi laali kidaale e nuiti ma miná,
gi folo ila k ti a. ⁸ Gi ze e ná poluma voloi, gi
zeelini Seezalee. Gi l ni woo niin ag laazeeli
nui Filipe ná-p l i wu, é ni ga nu l felaiti gila,
niiti zeelobai woni ga tiye. Gi y ni ná-p l i wu. ⁹ Anza
lopo naanig ni zea, ti la d zunu vaa w ,
naati ti ni GALA gooi wosu.

¹⁰ T i gi ku ni ná fele, GALA goo wo nui ta
ze eni Zudee yooi zu, é yei, daaseigi ga Aga use. ¹¹ É
aani gi b , é P le ná-saama iligi ze e, é
iti ta zeeiti su ili, é ma: «Z nvu Nadegai
: <Zunui nii n n ga sama iligi nii, ele a

Zuifuiti ti aazu gilizu la Zeeluzal me, ti fe zii iligiti zea.» »¹² Gi naama wooi m nigai ma ga taai naa zu nuiti, gi P le maan n ni ga é mina l Zeeluzal me.
¹³ K l P le gi woo aa oteni, é ma: «Lee ana wok zu, wo aw l , wo a zii olo olo? N un, k ele t gili vai n laade, k l gè za alaa Zeeluzal me Mali ii Yesu laaseigi .»
¹⁴ T i gi la ni zoosu gi a ná-kisi i lati, gi la m ni daani kpaangbali, gi ni ma n : «Mali ii yiimai zoo, é !»

¹⁵ Naama voloiti te egai ma, gi gá- ele t ni, gi l Zeeluzal me. ¹⁶ Kaladopoi tanigaa ti ze eni Seezalee, ti il gi olu, ti li ti gi laazu Sipele nui ta ná-p l i wu, daaseigi ga Menas n, zunui naa ni ga kidaale e nu l ma.

P le ta Zake ti omi fai

¹⁷ Si gi zu gi zeelini la Zeeluzal me, kidaale e nuiti ti gi laa omini ga koozun i. ¹⁸ Poluma voloi, P le ni gi a, gi li Zake b , totu iti gaal a ni de ba alaa ná. ¹⁹ P le ti lu ni, naa oluma é t ze i ga naa zu ulaa ti ma ga gilagila, nii GALA ge k ai zii iligiti saama ga ná-botii maa ele. ²⁰ Ti egai ma ga goom ni, ti l biyai veeni GALA b . Naa oluma, ti ni ma: «K loun, è p t ga, nu waa m inm in ge idaale ea Zuifuiti saama, ti p ti z b ze e t gi zo fai zu ga gola. ²¹ Tama ti m nig ga Zuifuiti niiti ti zii iligiti saama, a naati p kalasu ga ti ete e Moize ná-t giti ba, a zu ti ma ti mina m ti-lointi tati p l olu, naa oluma ti mina m ok faa l maiti ma.
²² To a ale mu? T ze i ze e ma n p ge la ba, ta aazu m nisu ga è aa . ²³ Naa a é ba, nii gi bosu è ma, naa . Zunu naanig a gi zaama,

niiti ti minaze e k ai, ²⁴ ti ze e wo ade
 ma wa tiye, è ti-maavaiti p se e ga as ,
 naa a a k ti t ungiti kpuye. Naazu s p ka
 kw ga z i a ti bogai ti ma a-vaa zu, k l
 a alaagi a ga t so nui ta. ²⁵ Nii é ga zii iligiti
 t n i, niiti ti idaale eai, gi s i le eg ti ma
 ga ti mina a ga suaiti mi, niiti ti ulaai ga zala ai
 k ganigiti b , ta amai, naa suaiti ba
 ti ma ama la uuni, ti maa alaa ga
 kolo ologi.» ²⁶ Poluma voloi P le zunui naati se eni,
 ti ade ta naati, naa oluma ti l GALA
 sei l i wu. É kui l ga tiye voloi ta- ade fai
 aa elazu la, yeei zala ai maan ai la, é ula ti
 ilagilagi .

P le zo fai GALA sei l i wu

²⁷ Folol felasi i aa elazu ai ma zeelizu,
 Azi yooi zu Zuifuiti ti P le aai ma GALA sei l i
 wu, ti b b i p buze eni daal ma, ti so, ²⁸ ti
 a kpeei loo, ti a ma: «Izelay le nuiti, à gi
 a! W l , zunui nii a é s p kalasu ada
 p Izelay le nu us iti daal ma, ta Moize ná-
 t gi ta GALA sei l i laal ma, é l a ga v l
 zii iligiti GALA sei l i wu, ti ada adegai nii
 z a!» ²⁹ Ti ni naa wosu, t ze m unpa
 ti Ef ze nui Tolofime aani P le olu taazu , ti
 ni kaazu ga t ga naa GALA sei l i
 wu. ³⁰ Taazu naa p ge ni gaama wuulee,
 nu us iti ti a ula ad ti p ga kpiz i, ti a
 a, ti P le zoni, ti kula GALA sei l i wu, ti kpogiti
 daa ulu gaaman . ³¹ Ti ni zu, ti P le
 a, ey su ma wooi zeeli W l me sala usu ulugiti
 unda ulu ai ma ga Zeeluzal me taazu

a wuulee. ³² Gaamago n , é sala usuiti ta ta-
 undi iiti se eni, ti li b b i pelei ga kpiz i.
 Tik ulu ai aai ma ta sala usuiti, ti eni P le
 lo a vai a. ³³ K ulu ai maa u ani P le a,
 é so, é devei ve ga ti gili ga y l feleg . Naa
 oluma, é ti aaza ani ga to a ga , ta leeni a
 é k ai. ³⁴ K l b b i zaama s p ge ni
 n n wosu, ti a ain, ti woo la liini ga faa ila. T i
 k ulu ai la ni faa n p gaa aazu naama
 vaa zupui zaama, é devei veeni ga ti lii la k la ai
 zu. ³⁵ Si gi zu P le ni la nu l zu , k ni
 sala usuiti ti se eni, t zeib b i ná-zii ulai a,
³⁶ maz l b b i ni polu, ti a ain, ti a
 ma: «À paa!»

P le vai b b i
³⁷ Si gi zu ti ni P le l zu la k la ai zu,
 é k ulu ai aaza ani, é ma: «Da k gè
 è aa?» Naa ma: «È G l ke wooi
 w mu aa? ³⁸ Da l i è a mu ga Ezipete
 nui naa, nii é uutugi le eai feya, é li ga nu aa nu
 waanaanig (4 000) te ebai zu?» ³⁹ P le ma: «Ba-
 o, n un, nà ga Zuifu ite ite, s l g Taalese,
 Silisi yooi zu, nà ga s elama laa wolai naa zu nu. Nà
 è maan n zu, va bu, gè nu us iti p .»
⁴⁰ T i k ulu ai vaani bu, P le y ni loni nu
 l zu , é yee nu us iti ma ga ti
 maa kp . Naa l ini t nt n, P le t ze
 ga a ti Alame wooi zu, é ti ma:

22

¹ «K ni ta k leaiti, à woilo nii ma gè bosu ga nà-
 goozu ulagi.» ² Naa m ta l ini olu t nt n,
 si gi zu ti m nini la ga P le a zu ti

Alame wooi zu. P le ni ti ma: ³«N un, nà ga Zuifui ta, s l g Taalese, Silisi yooi zu, k l gè kulasui wog taa wolai nii zu, gè kalagi z l Gamaliy le yeezu, nii a k gè il gi-m m wolani ta-l gi w gai olu ga ite ite. S b ze eni gola GALA ná-fai zu, e elei wo la za. ⁴Gè kidaale e ele niin i nii ma nuiti w inze e ey su saai a zeeli tanigaa ma, gè zunuiti ta anzanuiti gili, gè a ti ili kasoi a. ⁵Zala a ula undi i wolai ta totu iti p ta zoo zu ga nà-zeele. Gè falima z iti s l ni v l ti ya, ga é ve ade- lointi Zuifuiti zea, si gi zu gè ni liizu la Damase ga gè naama idaale e nuiti gili, gè a ga tiye Zeeluzal me, nii a k gè faa ze ti ma.

⁶T i gè ni pelei ma, màa u azu Damase a, folo gaal gai ma zi gi zu, gaamago wozakala golai ta ulani gee l gi zu, é a volo màa oolii zu.»

⁷Gè looni zooi ma, gè wooi ta m nini, é a mà: «S le, S le, lee vaa zu è w inze ezu?» ⁸Gè ni ma: «B a ga e, Màli ii?» É mà: «Nà a gè ga Nazal te nui Yesu, nii è w inze ezu.»

⁹Sì iti ti wozakalagi aani, k l ti la ni naama nui woom nisu, nii é ni zu p . ¹⁰Gè ni ma: «Màli ii, lee a nà k ?» Mali ii mà: «Wuze e, è li Damase, ta naa p bo è ma, nii maan ai ga è k .» ¹¹T i wozakalagi naa ma voloi gàazu oleni, sì iti ti sòni zèei a, ti li ga ze Damase.

¹²Zunui ta ni miná, daaseigi ga Ananiase. GALA gaazuluaba nu ni de, é oloni GALA ná-t gi . Zuifuiti kpein ti Damase ti ni t ag i wosu.

¹³É aani, é mà: «K loun S le, woza a olu!» Gaamago n , gàazu ze eni ma, gè w l ba. ¹⁴É ni mà: «Ade-m m wolani ta-GALAGI yeelog è

a kaite ma yeelu ga è ziimai w , è Telebo Nui t , ta è daawooiti m ni. ¹⁵ Da zu ga ná-zeelei nu us iti p gaazu, é il naama vai a, nii è kaai ta è m nigai. ¹⁶ Lee vaa zu mu è n k su? Wuze e, è atize, a- otoiti ti gba è a, è aliva Mali ii ma.»

¹⁷ Naa oluma, si gi zu gè aani la olu Zeeluzal me, yeeta gè ni GALA falizu GALA sei l i wu sù ili. ¹⁸ Gè w l ni, gè Mali ii a, é a mà: «Suvil , è ula Zeeluzal me a, t zeinu us i niiti ti zeini ná, ti la woiloga p a-zeele wooi ma, é il r un ba.» ¹⁹ Gè goo aa oteni, gè ma: «Màli ii, ti p ti su w ni ga gè a liizu GALA d bi l iti bu, gè a naama nuiti pili kasoi a, ta gè a ti lo a, niiti ti idaale eai è ma. ²⁰ An alaa si gi zu ti ni a-zeelei Etiy ni aazu la, nà i gè ni ná, gè vaani bu, nà a gè ni mak su ma nu aa nuiti ta-ze eiti ba.» ²¹ Naazu Mali ii ni mà: «Li, nà è le esu oozama poun zii iligiti p b .» »

P le ili fai kasoi a

²² Ti woiloni goo ma, ey su é naama wooi wo. K l naa oluma ti woo ulani, ti ma: «À nii ala nui aa! Maa la n ni ga wo a z vulua!» ²³ Ti ni kpeeii loozu, ti a ta-ze eiti pili ya, ti a fufiligi wuze e geezu . ²⁴ K ulu ai devei veeni ga ti l ga P le k la ai zu, ti gaaza a ga kpak i, nii a k ti kw lee vaa zu nuiti ti ainsu ani t un daal ma. ²⁵ T i ti ni gilizu ga ti a do a, P le sala usu undi ii aaza ani, é ma: «Zobo fee wo ya ga W l me nu lo a, nii ná-tukp i aa la d v l le eni?» ²⁶ Sala usu undi ii naa m nigai ma, é liini é

k ulu ai ma: «Lee a è aazu k zu? Zunui
nii a ga W l me nu.» ²⁷ K ulu ai aani, é
P le ma: «Bo mà, a ga W l me nu ite ite?»
P le ma: «Ungo.» ²⁸ K ulu ai ma:
«Wali wola a r un gè kula, gè a ga W l me
nu.» P le ma: «N un, s l g su.» ²⁹ Z iti
ti ni gaaza asu ga kpak i, naati ti eni ba.
K ulu ai wola luani, é kw gai ma ga P le a
ga W l me nu, tama é naa iliai ga y l iti.

P le ni tukp aale e nuiti kakala
³⁰ Poluma zobui, t i k ulu ai ni p ga
é naama vai w ite ite, nii Zuifuiti ti P le
eelalazu su, é fieni, é devei ve ga zala a ula
undi iiti ta tukp aale e nu wolaiti p ti aal
ba. Naa oluma é devei veeni ga ti yei ga P le, é naa
il ni ti zaama.

23

¹ P le w l ni tukp aale e nu wolaiti p ba,
é ti ma: «K leaiti, si GALA gaazu ga
kisi ag i ey su za voloi.» ² K l zala a ula
undi i wolai Ananiase devei veeni naama nuiti zea,
niiti ti ni P le oba, ga ti naa lo a daa .
³ Naama zi gi zu P le ni ma: «GALA ka è lo a,
si i kolegi! Da zeini ga è nà-tukp i aale e ga t gi,
è z ba è a devei ve t gi laal ma ga ti dò a!»
⁴ Z iti ti ni ná, naati ti ni P le ma: «Da GALA
ná-zala a ula undi i wolai oomusu!» ⁵ P le
ni ti ma: «K leaiti, gè la a kw ga zala a
ula undi i wolai e, t zeis GALA
s i zu ga: «Mina woo u wo a-nu us iti ta-
undi ii ma.» »
⁶ T i P le kw ni ga kp gi ilazu a
ga Sadusey inti, gilazu ga Falizi inti, é

woo ulani tukp aale e nu wolaiti saama, é ma: «K leaiti, nà ga Falizi n, Falizi in ta ná-doun zunu a ga ze, kitogi é zèa g v iti buze e vai zu saai ya, naa maa ele a za tükp aale ezu la.» ⁷ É naama wooi wogai ma, maa aali l ni Falizi inti ta Sadusey inti z zu, b b i aa w ni su fele. ⁸ T zeí Sadusey inti ti ni bosu ga g v iti ti la wuze ea saai ya, geezu eela la ná, ta z nvu la ná, Falizi inti ma ti laa naama vaiti p da. ⁹ Kp wolai le eni, Falizi inti p pele t kalam in tanigaa ti wuze eni, ti maa aali ili su, ti ma: «Gi la zunui nii z u n p kaazu. B a é kw ni z nvui ta a kp ai p , a geezu eelai ta a kp ai p ?» ¹⁰ Kp i zuw l ni, k ulu ai ni luazu ga nuiti ti mina P le aa, é devei veeni sala usu ulu gila zea ga ti yei ti P le ula ti zaama, ti l la k la ai zu.

¹¹ Naama yee idii, Mali ii ulani k l ma P le , é ma: «Z b ze e, è a ga nà-zeelei Zeeluzal me, k ni alaa è ga nà-zeelei W l me taazu .»

Zuifuiti ta-yaavai P le laal ma

¹² Poluma voloi sobuzobu wolai, Zuifuiti tanigaa ti yaavai ilini, ti ona ga tan p ge mina daami wo a kp le, k ni ta P le aana p . ¹³ Z iti ti naama yaavai t ni, ti m inni nu uunaanig (40) ma. ¹⁴ Ti liini zala a ula undi iiti p b ta totu iti, ti ti ma: «Gi minaze e , gi ona gagila anin p pok ga, nigila d P le aani. ¹⁵ Wa alaa mu, à zoloo faa ila ma wa tukp aale e nu wolaiti, wo k ulu ai , ga é a ga P le wo , e wa ná-fai wuu t su ga

pag . G un, gi ele t naama zi su
ga é a é zeeli, gi paa.»

¹⁶K l P le daa ei yaavai naa zu w ni, é liini
k la ai zu, é su ula P le ma. ¹⁷P le sala usu
undi i gila tolini, é ma: «Li ga zunu loungoi
nii k ulu ai b , faa a kisu ga é bo naa
ma.» ¹⁸Sala usu undi ii naa liini ga zunu loungoi
k ulu ai b , é ma: «Kaso a nui P le
gè a ga zunu loungoi nii è , faa a kisu ga é
bo è ma.» ¹⁹K ulu ai zunu loungoi zoni zeei a,
é lii la, ti maa elesa ge le e, é ma: «Lee a è p
ga è bo mà?» ²⁰Naa goo aa oteni, é ma: «Zuifuiti
ti zoloog ma ga ti a è b ga è P le le e
tukp aale e nu wolaiti p lina, e ta ná-fai
wuu t su ga pag . ²¹K l mina woilo ti-woo ma,
t zeii tanigaa ta ti zaama ta m in nu uunaanig
(40) ma, niiti ti minaze eai, ti ona ga ti la daami woga
a kp le, ni ti la d P le aani, ti ele
t na, a n a niina, ti è unsu ga è
va bu.» ²²K ulu ai eni zunu loungoi a, é li,
k l é naa laa maa akpani, é ma: «Mina bo nu
n p ma ga è aa è niima vai wo mà.»

Ti P le le e fai masagi Felikise ma

²³Naa oluma, k ulu ai ná-sala usu
undi i feleg lolini, é ti ma: «À sala usu
unfeleg (200) ele t , ta soo iz
zala usu uul fela (70), naa kp n ili nu
unfeleg (200) a, za idii n l l i laa uusi i
ma, wo li Seezalee. ²⁴K ni alaa wo sooiti faa
P le , naa a a k é zeeli zou z undi ii
Felikise ma ga pag .»

²⁵Ná-s i zu wooi aa, nii é k ni: ²⁶«Kelode
Lisiyase a é ná-tu gooi laazeelizu ná-nu ag

wolai zou z undi ii Felikise ma. ²⁷ Zuifuiti ti zunui t i soni, nii gè te esu è ma, ti nina paazu, ey su gè zoloo ná ma, ga sala usui ulugiti ti kula ti ya, gè kw gai ma ga to a ga W l me nu. ²⁸ T i gè ni p ga gè so ungi w , gè liini la talukp aale e nu wolaiti kakala. ²⁹ Gè p t ni ga ta peelalazu, é il ta-l gi ma vaiti ba, k l é ula naa olu, é la faa ili kolo oloni, nii nu a paa su, a nu a gili ma vaa zu. ³⁰ K l nui ta gòì v a ga yaavai ili ma ga ti paa. Naa a é k a, gè la ná maa unsu, gè te ega è ma, gè maal nuiti deve ga ti a è b , ti aaza a ná.»

³¹ T i sala usuiti ti naama levei z l ni, ti P le ze eni ga kpidii, ey su ti zeeli Antipatili. ³² Poluma zobui, ti aleni ma k la ai zu, ti z soo iz zala usuiti zea, ti li ta naati. ³³ Ti zeelii ma Seezalee, naati ti s i veeni zou z undi ii ya, ti P le l la. ³⁴ Si gi zu é eni la ga s i ala, é P le aaza ani naa ze ezu ma. T i é kw ni ga naa ze e Silisi o ii ma, ³⁵ é ni naa ma: «Nà è woom ni, si gi zu è maal nuiti ti aazu la.» É devei veeni ga ti mak naa a El de ná-masa p l i wu.

24

P le maal vai zou z undi ii Felikise ma

¹ Folo l lug olu ma, zala a ula undi i wolai Ananiase, ta totu iti, naa laavaawo gila ba daaseigi ga T letule, ti yeini Seezalee. Ti zeelini zou z undi ii Felikise b , ti aaza a ma ga P le laal . ² Ti naa lolini, T letule ná-kp zu ulai l zeini ani: «Ee, gá-nu ag i Felikise, è zaala a gi ziil i daazeelii zu la, ta falibo

pag i niiti ti zooni zu, gi naati s l ga ga a- ima
 wotii maa ele. ³ La da ga yee alai p su, ta ad
 p gi a-vaa i wuu w .⁴ K l gi la p
 ga gi è l bi zeini ada ilagi, naa a é ba, soma a-nu
 ag lai zu, è woilo gi-woo ma yee ala u ako
 laawu. ⁵ Gi kaa ga zunui nii a ga e ulusa nu
 wola nu us iti saama, to a kp i l zu Zuifuiti
 p z zu eteai zu ná p , to a é ga Nazal te
 alabo nuiti ta-lotu i. ⁶ É aa aani v l ga é
 GALA sei l i z , tama gi so. [Gi ni p ga
 gi ná-tukp i aale e, e elei gá-l gi la. ⁷ K l
 k ulu ai Lisiyase aani ga maa aai, é kula gi ya,
⁸ é devei ve ga gi a, gi gá- aaza ai la è b .] Da
 i gaaza a, è naama vaiti kw niiti gi ti-ma
 aaza ai wosu è ma ga daal .» ⁹ Zuifuiti ti vaani
 bu, ti ma zekana niima vaiti ti la.

P le ná-goozu ulagi

¹⁰ Zou z undi ii yeeleteni P le ma ga é
 , P le kp i ze eni, é ma: «Gè kw ni
 ga kaite a a è tukp aale ezu gá-yooi zu, naa
 maa ele ma nà aazu nà-goozu ulagi wosu è ma
 ladalai p su. ¹¹ Da i a zoo è polu ula ga
 é la d le eni folo puug maazu feleg (12) a, gè
 l ni Zeeluzal me GALA d bi vai ma. ¹² Nu la kàani
 GALA sei l i wu, a GALA d bi l iti bu,
 a taazu gi a a maa aali ga nu, gè a
 nu us iti buze e kp le e vaa ma. ¹³ Niima nuiti
 ti la zooga ti a gaama ila kpalaad naama vaiti su,
 niiti ti màal zu ti zu. ¹⁴ Nii gè kw ni naa a ga, nà
 gi-m m wolani ta-GALAGI l bizu ga kidaale e ele
 niin i, nii ti zu ma, gaa w elei. N un,
 d àa naa p da, nii s ai t gi zu ta GALA goo
 wo nuiti ta-z iti su. ¹⁵ Kitogi a zèa, é lo GALA

ba, naama itogi a alaa ga t n , ga g v iti ta wuze e saai ya, telebo nuiti ta telebotala nuiti. ¹⁶ Naa a é ba, nà aa aazu kele yeen p ga peelalazu n p ge mina bà nà-kisi i zu, GALA ta nuiti gaazu.

¹⁷ Naa olu kona m inm in te egai ma, pàa ga gè faa i nà-zou zu nuiti b , ta gè zala a ula, gè fe GALA b . ¹⁸ Názu a ti kàani la GALA sei l i ma oizu , kpegai ma ga nà- ade fai p k , b b la ni kòba, z ng la ni ná. ¹⁹ K l Zuifu tanigaa ti ze eai Azi, naati ka ti a ti p t , tiya mu ka v l maa a n ni ga ti a ti aaza a è ma, ni faa a ti isu r un daal ma. ²⁰ Ni naa laade, z iti ti , naati ti d na nii n p ti kaai ga pèelalazu , si gi zu gè ni la tukp aale e nu wolaiti kakala. ²¹ K ni, ni ti yii aawana mà, t ze i naama wooi a gè boni kpaun ti zaama ga: «Kitogi é zèa g v iti buze e vai a saai ya, naa maa ele a za tükp aale ezu la wo akala.»

²² T i Felikise i faa ite ite kw é il kidaale e ele niin i a, é ku loni ma d , é ti ma: «Si gi zu k ulu ai Lisiyase aazu la, nà a-vai wuu t niina.» ²³ É devei veeni sala usu undi ii ya ga é mak P le ma kasoi a, k l é mina a ga naa wola ata, ta é mina pele le e naa ná-nui tan p tu ga ti a faa b .

²⁴ Ku ni fele naa oluma, Felikise aani ta anzai Dulisile, nii é ni ga Zuifui ta. É nu le eni ga ti a ga P le, é woiloni naa woo ma, é il ki-daale ei a Yesu Kilista ma. ²⁵ K l t i P le ni zu, é il telebodai a, ta zogi, naa tukp i a é aazu, Felikise luani gola, é P le ma: «Gula olu d , voloi nà yee ala ag z l da, nà è loli niina.» ²⁶ É ki ni ba ga P le a

wali veezu zea, naa a é k ni é ni naa lolisu da valafala, é a y p p .

²⁷ Ti y ni naa zu kona feleg le e, naa oluma ti Felikise maavalibo ga P lisiyuse F setuse. T i Felikise ni p é Zuifuiti ziima vai , é P le y ni kasoi a.

25

P le woo ula vai masagi Seezaal ma

¹ Si gi zu F setuse folo sa ag i ni la zooi unda, é ze eni Seezalee, é l Zeeluzal me. ² Zala a ula undi iiti ta Zuifuiti ta-nu wolaiti ti aani p , ti aaza a ma ga P le laal . ³ Ti gola maan n ni ga naa ga faa wola ti , é P le le e ti ma Zeeluzal me. Ti yaavai zeini P le lu ga ti paa pelei zu. ⁴ F setuse ti woo aa oteni ga P le a kasoi a Seezalee, naa oluma t i to a alesu ma fala. ⁵ É ni ti ma: «Z iti ti ga nu iingiti wo zaama, naati ti il pòlu, gi li, ni zunui nii faa olo olo k , ti maa aaza a la.»

⁶ F setuse folo l sa a a folo puug n ni ti a Zeeluzal me, é yei olu Seezalee. Poluma voloi, é zeini tukp aale ezu , é devei ve ga ti a ga P le. ⁷ Si gi zu naa aani la, Zuifui niiti ti ze eni Zeeluzal me ti yei Seezalee, naati ti akuni ma, ti a maal ga faa a golaiti, nii tiya i ti la ni zooga gaama z z bo su. ⁸ P le woozu ulani, é ma: «Gè la faa n p gaazani Zuifuiti ta-l gi ma, ta GALA sei l i ma, an masagi Seezaal alaa ma.» ⁹ T i F setuse ni p é Zuifuiti ziima vai , é ni P le ma: «Da p ga è li Zeeluzal me, ade p ade y ná a-lukp i aale e gàazu, é lo niima vai a?»

¹⁰ P le goo aa oteni, é ma: «Ba-o, nà loni masagi ná-tukp aale ezu , a nà-tukp i aale ezu ná. Gè la telebotala vaa n p k ni ga Zuifuiti, e ele a i è naa w ni la. ¹¹ Ni nà ga s ba nu, aa ni gè faa olo olog , nii soloogai saai ma, gè la l ni r un saa vai a, k l ni gaama n p ge la niiti ta- aaza ai zu, nii ti bosu ga ze, zobo ge la nu n p zea ga é r un fe ti ya. Nà woo ulazu masagi Seezaal ma, gè su ula ma.»

¹² Si gi zu F setuse ta nu wolaiti ti eni la ga un p a, é P le woo aa oteni, é ma: «È woo ulaa Seezaal ma, naa a é ba, k ni niina è li n ti Seezaal akala.»

P le lo fai Agelipa ta Belenise akala

¹³ Ku ni fele, naa oluma masagi Agelipa ta Belenise ti aani laaliizu F setuse ma, Seezalee. ¹⁴ T i é ni ku zu ná fele, F setuse P le ná-fai l ni ga masagi, é ma: «Felikise zunui ila z g kasoi a. ¹⁵ Si gi zu gè liini la Zeeluzal me, zala a ula undi iiti ta Zuifuiti ta-lotu iti ti aaza ani ga daal , ti gè ná-saa vai leve. ¹⁶ Gè ni ti ma: «W l me nuiti ti la a ga nui zaa vai levea n , ni ti la ma nui loni maal nuiti kakala, ti a lukp ta naati é woozu ula.» ¹⁷ Naa a é k ni ti aani , gè la ku ili toni ma, poluma zobui n gè zeini tukp aale ezu , gè devei veeni ga ti a ga zunui naa. ¹⁸ Gè ni isi zu ga kp iti ta aazu maal zu ga faa aaza golaiti, k l naa la ni. ¹⁹ Nii aagi é ni ti y zu, naa ni n ga fai tanigaa ti il gai ta-ala pelei a, ta zunu ila nii daa ga Yesu, nii é zaani, tama P le zu ma to a vulua. ²⁰ Gè p t ni ga gè la zooga deve n p se ezu naa ala vai zu,

naa a é k ni, gè P le aaza ani, ni to ap ga é li Zeeluzal me, ti ná-tukp i aale e miná. ²¹ K l P le woo ulani niina masa golai ma, é naa w faa loo ná-fai zu, gè deve ga ti mak ba kasoi a ey su gè te e Seezaal ma.» ²² Agelipa ni F setuse ma: «Nà alaa nà p gè zunui naa woom ni.» Naa ma: «Lina a goom ni.»

²³ Poluma voloi Agelipa ta Belenise ti l ni tukp aale e l i wu l biya wolai zaama, k ulu aiti ta taazu nu wolaiti ti ni ti olu. F setuse devei veeni ti a ga P le. ²⁴ Naama zi gi zu F setuse ni ma: «Masagi Agelipa ta w igi p wo gi oba, zunui nii é wo akala, nii a Zuifuiti ti ma b wolai aani, ti aaza a mà ga daal Zeeluzal me ta taai nii zu, ti a ain, ti zunui nii maa la m n ni, é a y vulua. ²⁵ N un gè kaa ga é la faa aazani, nii nu a paa su, k l t i t i é woo ula masa golai ma, gè isi ga soloog ga gè te e naa ma. ²⁶ K l tama faa ite ite ge la ná, nii nà s ná-faa zu masa golai ma, naa a é k a gè toluga wo akala, k l a ite ite è akala, masagi Agelipa, naa a a k ada ena ga gaaza a, gè kw nii gè aazu s zu. ²⁷ T zei to a b ga kele eletala va ga gè kaso a nu le e, ni gè la s gi ulani k l ma, nii é laani unma.»

26

P le ná-goozu ulagi masagi Agelipa aazu

¹ Agelipa ni P le ma: «Kp i a è ya, a zoo è woozu ula.» P le yeemaaleni, é woozu ula, é ma: ² «Ee, masagi Agelipa, gòla undaan ga gè woozu ula è aazu, é il naama vaiti p

ba, nii Zuifuiti ti daazu ùnma. ³T ze i a i è Zuifuiti k vaa l maiti kw kala, ta ta-zu ulaiti. Nà è maan n zu soma kae, è yiil , è woilo gòo ma.

⁴Zuifuiti p ti s i elei w , kaite k ai ma ga buze e niin gi nà-nu us iti saama, ma un ge da ma ga Zeeluzal me taazu . ⁵Kaite ti kw ni, tiya i ni ta p ta zoo ti naama zeele wooi ve, ga gè nà-eteai é zoloo kp gi naa ma, nii ná-fai wola aai ada-GALA pelei ma, naa a é ga Falizi inti ta- gi. ⁶Niima zi gi zu ti a ga ze tukp aale ezu ,t ze i kitogi naa a, nii é zèa minaze egi zu, nii GALA ge k ni ade-m m wolani b , ⁷ada-woloda puug maazu feleg iti (12) p kitog naa laazeeli vai a, ti a GALA d bi ma vaa zu kpidi folo a. Ee, masagi Agelipa, naama itogi maa ele a Zuifuiti ti màal zu su! ⁸To a ale mu! Wo la laani da aa ga GALA ka zoo é z nvui ve g v iti zea olu?

⁹N un nà i gè isi ni d ga k ni gè le e ga pele goi ma zii p , gè wuze e Yesu Nazal te nui laaseigi laal ma. ¹⁰Naa a gè k ni Zeeluzal me, zobogi nii gè s l ni zala a ula undi iiti zea, gè lo naa ma, gè a kidaale e nui ma m inm in pili kasoi a. Ni a la na ga ti zaa vai leve vai, gè ni p zu ba ga ti maan ga ti za. ¹¹Gè ni le esu si m inm in su GALA d bi l iti p bu, ga gè ni faa zeizu ti ma, gè i ti la ga ti l ta- idaale ei a, nà-zii ulai late e pele ma ti laal ma, gè ni liizu gè a ti zo w n laaiti su.

¹²Naa a gè y ni su yeeta, zala a ula undi iiti ti valini mà ga ta-zobogi gè li Damase. ¹³Ee, masagi, gè y ni pelei zu, folo ekpegi gè wozakalagi a, é

ze e gee l gi zu, é a volo gi-maa oolii zu ga
 sì iti, ma zezei le egai foloi n n i a.
 14 Gi p gi looni zoi ma, gè wooi ta m nini, é a
 p Alame wooi zu, é a mà: <S le, S le,
 lee vaa zu è w inze ezu? Da maawanazu ga
 a l na ani aazo agiti ga. > 15 Gè ni
 ma: <B a ga e, Màli ii? > Mali ii mà: <Nà a
 gè ga Yesu, nii è w inze ezu. 16 K l wuze e, è lo
 iti ga, maz l gè ulaa è k l ma,
 nii a k gè è ga nà-boti nui, è a zeele wooi
 wo nuiti ma ga è kàa , ta è naama vaiti bo ti ma, niiti
 gè aazu ti l zu ga e m n . 17 Nà è un m
 Zuifuiti ma ta zii iligiti, niiti gè è le esu ti zaama.
 18 Nà è le esu, nii a k è ti- aazu ti se e ma, è
 ti ula kpiddi zu, ti a wozakalagi a, è ti ula Setana
 ná-zobogi wu, ti a GALA p , nii a k ti zuvaay ga
 ta- otoiti ta ti t n z l ma, ta niiti ti
 adegai ga kidaale ei maa ele r un ma. >

19 Masagi Agelipa, naa a é k ni, gè la zooni gè a
 l kulak l mai naa zu vai a, nii gè s l ni,
 é ula gee l gi zu. 20 K l gè t zeini d ,
 gè daazeeli Damase nuiti ma, naa oluma Zeeluzal me
 nuiti, naa a é zeelini Zudee yooi zu nuiti p ma,
 gaa ela ga zii iligiti, gè ni zu ti ma, k ni
 ti zi elei maavalibo, ti idaale e GALA ma, ta ti
 k wotiiti k niiti ti zoloogai maavalibogi ma k ai
 ta-eteai zu. 21 Naa maa ele a é k a Zuifuiti ti sògai
 GALA sei l i wu, ti ti pàa. 22 K l GALA
 kpaa r un maazu, é y ga su za zeeli zaa aza,
 nà mu, gè a zeele wooi wo olomad iti ta
 seizumaan giti ma. Niima gè bosu, naa la ga faa ili
 n p , k ni nii GALA goo wo nuiti ta Moizeni ti boni ga
 daa a zeeli. 23 Naa a é k ni Kilista a la l ,

ta é ga nu m ungi g v iti saama, é wuze e, naa
 oluma é kizo fai ma wozakalagi laazeeli d Zuifuiti ma,
 é le a zeeli zii iligiti alaa ma.»

Masagi Agelipa isu vai

²⁴ T i é ni zu anu, F setuse ainni
 la, é ma: «È litig , P le! Da-vaa w golai
 ana é olo a!» ²⁵ P le goo aa oteni, é
 ma: «Ba-o, nà-nu ag wolai F setuse, gè la litini.
 Wooi niiti gè ti wosu, ta ga gaama i, gè ti wog
 alaa ga imalai. ²⁶ T un v l masagi Agelipa
 i niima vaiti su w , naa a é k zu gè
 la zu p ga in in , dàa da ga niima vai
 tan p ge la ni zeemazu, t zeiti la ni
 ga d uzu va. ²⁷ Masagi Agelipa, è laa n i GALA
 goo wo nuiti gooiti da? N un, kisu alag ga è laa
 ti la.» ²⁸ Agelipa ni P le ma: «Da- isi i zu, su
 la m oozani, è k ga keleti n!» ²⁹ P le ma:
 «Su u ani a su oozani, nà GALA falizu ga a ila
 n laade, k l z iti p ti gòoi m nisu za, wo p
 wo ga k ele, é ula gili alui niiti polu!»

³⁰ Naa wogai ma, masagi e-o, zou z undi ii
 e-o, Belenise e-o ta z iti p ti sei woni ti oba,
 ti p ti wuze eni. ³¹ Si gi zu ti ni ulazu la, ti
 ni zu ma: «Zunui nii la faa n p
 k ni nu a paa ma vaa zu, a é a ili kaso a ma
 vaa zu.» ³² Agelipa ni F setuse ma: «Ni zunui nii la
 ni woo ulani masagi Seezaal ma, nu a la yee e ba.»

27

P le lii vai W l me

¹ T i ti eni ga deve ga gi l atoi zu, gi li Itali
 yooi zu, ti P le ta kaso a nui ta iligaa veeni masagi

Oguste ná-sala usu ulu kundi ii ta ya, nii daaseigi ni ga Zuliuse. ² Gi l ni Adelaamite atoi gila su, nii é ni le esu ato losu ti Azi yooi zu, gi liini. Alisetaake ni gi a, Maseed ine yooi zu nu ni de, ná-taazu ga T sal nike. ³ Poluma voloi gi zeelini Sid n. T i Zuliuse ni ga nu P le , é vaani bu ga naa li b laiti p b , é kp ba z l ti ya. ⁴ Gi ze eni miná, gi a zi ga Sipele ake obu elei, t ze fiil i ni gi laa omisu. ⁵ Si gi zu gi Silisi ta Panfili olo i ud ni la, gi zeelini Miila, Lisi yooi zu. ⁶ Sala usu undi ii Al gezandili atoi gila kaani miná, é a li Itali, é gi l naa zu. ⁷ Folo m inm in daawu gá-atoi la ni zi zu valafala, gi wola l ni, gi a zeeli Kenide taai oba . T i fiil i la ni k zu gi a li miná elei, gi le eni ga Salem nee ele, gi le e Kel te ake obu elei. ⁸ Gi le eni naama ake obu ga kpalai n , ey su gi zeeli ada ta naa laasei ge ga «Bato losu ag i,» Lasee taai oba .

⁹ Yee ala m inm in ge le eni ana, ato zu zi i ni liizu ga wola aa, t ze i zugi ma zi gi le eni niina. Naa a é k ni, P le ni ti ma: ¹⁰ «B laiti, ná kaazu ga ni ada na ade si i nii wo n ti, faa zu olo olo m inm in ka zu ga atoi ta su as i, k l ada alaa ade undaa a é ili.» ¹¹ K l sala usu undi ii laani ato iz nui ta ato k nui la, é le e P le wooi a, é ni bosu. ¹² Naa oluma t i ato losu la ni ani ga nu samai le e ná, nu us ib l zu zolooni ma ga gi ze e ná, ni to a zoo zu gi zeeli Fenikise, Kel te ato losu nii gaa otegai l kp ma nu yeezazu folo liizu elei ma, ta l kp ma nu zu folo liizu elei

ma, nii a k gi samai le e miná.

Fiil wolai lokole e vai kpolo i a
¹³L kp ma nu yeezazu ele viil goi aani f ,
 ti isi ni ga ti yiima vai laazeelia ti , ti k lu
 ap gi ulani zi i wu, ti li ga zi zaama yooi Kel te
 oba elei. ¹⁴K l su la ni oozani, fiil i
 nii daaseigi ga «Wulakil n,» naa lokole eni zi zaama
 laai maazu. ¹⁵Fiil i atoi ze eni ya, naa la ni
 zobo s l ni fiil i ma, gi y ni zea, é a
 li ga giye. ¹⁶Gi le eni zi zaama you goi ta oba,
 daaseigi ga Keloda. T i é ni gi tago maal uzu,
 gi aa aani kele gi kein koi maz l . ¹⁷Ti t ai ma
 atoi zu, ti kp ba ele aizi ni, ti atoi zaama ili
 ga galuiti. T i ti ni luazu ga é mina ili a ae
 mun mun gi zu, ti fiil zuzo se ei yeini, naa a
 é k ni ti y ni fiil i ya, é a li ga giye.
¹⁸Poluma voloi, t i fiil i ni atoi wo la iikpisu,
 ti ná-kas i ilazu ilini ya kpolo i wu. ¹⁹Foloi
 za asi i, ti atoi iz z laiti pilini ya kpolo i
 wu ga ti yeeiti. ²⁰Folo m inm in daawu nu
 la m ni foloi ta somide aiti kaazu. Fiil i ni
 liizu ga zee aa a n kenein, gaa elasu kito n p
 ge la m ni gi , ga gá y vulua.
²¹Su oozani niina gi la daami wosu, P le wuze eni
 nu us iti saama, é ma: «Wo p t ga, b laiti,
 ga maan ni ga wo woilo gò ma, ade mina ze e
 Kel te, naazu ade a izosu niima maan i ta
 faazu olo ologi nii ma. ²²K l nà wol n su niizu
 ga wo z b ze e, wo tan p ge la alaga z nvui
 ma, k ni atoi n a é olo olosu. ²³Za kpidii
 GALAGI nii gè zea ta gè d bizu, naa ná-geezu eelai
 gila maa u a bà, ²⁴é m: «P le, mina lua,
 t zeik ni è lo feya Seezaal aazu, t v l ka

GALA ge è-zi iti p kaliva è ma, tan p ge
 la zaa.»²⁵ Naa a é ba, à z b ze e mu, bòaiti, t ze
 r un daa GALA da, ga elei bogai la mà, zekana é
 zu la. ²⁶ K l k ni d ade ili ya zi zaama
 laai gila su.»

²⁷ Nii ni ga kpidi puug maazu naanisi i (14),
 fiil wolai a li n ga giye Meeditelanee olo i
 a, kua zaamai ato iz nuiti ti gaa aani ga gi
 maa u a kakei ta a. ²⁸ Ti k galui ilini zi i
 wu, ti ka ga bu ooza ga m t l uusa ag
 maazul fela (37). Gi a lago li poun, ti pili m n , ti ka
 ga m t l uufeleg maazul sa a (28). ²⁹ K l
 t i ti ni luazu ga atoi mina lo a k tuiti ba,
 ti k lu ap naanig ilini atoi oga elei, ti
 ala ga wozai se ema vai. ³⁰ T i ato iz nuiti
 ti ni p ga ti ela, ti ula atoi zu, ti kein koi
 il ni zi i a, e ta liizu poun ga ti k lu
 ap giti pili elela elei. ³¹ P le ni sala usu
 undi ii ma ta sala usuiti: «Ni niima nuiti ti la y ni
 atoi zu, wo la m izoga.» ³² Sala usuiti ti kein koi
 ma aluiti te ele eni naazu, ti e ba, é loo bu.

³³ Wozai se e ma la y zu, P le ni
 nu us iti p t n su ga ti daamii wo, é ti
 ma: «Za a ga folo puug maazu naanisi i (14) wo a
 maa ungi wo, wo la d daamii n p boni. ³⁴ Nà
 wo maan n zu de mu ga wo daamii wo niina.
 Naa wola zoloog wo ma, nii a k wo ula , naa
 oluma à la dà: Wo tan p unde ai ila kpalaa ge
 loa ya.» ³⁵ É naa wogai ma, é ului ze eni, é mamagi
 ve GALA b ti p gaazu, é gale ale, naa oluma
 é t ze ga mia. ³⁶ Z iti p ti z b ze eni, ti
 t ze ga daamii woga. ³⁷ G i kpein gi ni atoi
 zu, gi ni ga nu unfeleg puul fela maazu l zita

(276). ³⁸ Ti daamii wogai ma, ti aa kpe, ti ta ulani atoi as i ma, moloi da ga eleegi, ti a naa ili kpolo i wu.

³⁹ Si gi zu woza se eni la ma, ti la w su aani kakei a, ti w l ni, ti zi ekegi ta t ta ma a aegi, ti ni zu, ni ta zoo ti z atoi a miná elei. ⁴⁰ Ti k lu ap giti ma aluiti te ele eni, ti naati z zi i wu, ti yee e gaamago ato iz aniiti ba. Ti fiil zuzo se ei wuze eni, ti t , ti a li ga kakei ma ele. ⁴¹ K l ti zi ani a ae si igi gila ba, nii kpolo i ma veinfein feleg i gaal ai ba y zu, ti ata ná. Uelela atani ba kpe é la ni iikpisu, oluzu a ale ale ga kpolo i ná-zee aa aai.

⁴² Sala usuiti ti zooloni ma ga ti kaso a nuiti p paa, naa a a k ta mina y lasesu, é a ela. ⁴³ K l t i sala usu undi ii ni p ga é P le izo, é la ni vaani bu, ti a naama vai . É devei veeni ga z iti p ti zoogai lasesu, naati ti ili zi i a m unpa, ti kakei maz l . ⁴⁴ É z iti ti zei gulu z iti ma, a atoi ma ulukpulgiti ma. Uele ana s p ge kakei maaz l ni la ga pag .

28

P le ai ma zi zaama yooi zu daa ga Malete

¹ Gi ulaai ma faa aagi laawu, gi kw ni ga zi zaama yooi naa laasei ka ga Malete. ² Ná nuiti ti yeezeini gi wu ga pag , ti abu wolai aazoni, ti gi p toli ga gi l , t zei tonai ta k l i a é ni aazu ga gola. ³ P le kpata alagi ta aal ni ba ga é pu abui a, k l abui liegi maa ele ma, p aali ila ge ulani su, é so zeei a. ⁴ Ná nuiti ti kaalii aai ma z l ni P le yeei a, ti ni zu

ma: «Gaama zu zunui nii a ga nu aa nui ta, kulaa n a feya faa ii zu kpolo i wu, gaaman ada- alagi ná-tukp i la vaani bu, é a y vulua.» ⁵ K l P le kaalii vo eni abui zu, é la v l ma zool n p gaa aani. ⁶ Naama nuiti ti ni ná maa unsu, é ni ti isuga ti P le a zeei ve, a é loo é za gaaman . T i ti l bini maa ungi naa zu, ti la faa u n p kaani, é a ga P le, ti- igi valiboni, ti a ma: «Galagi ta e de.»

⁷ Ná oba zi zaama yooi naa ma nu wola m ungi daaseigi ga Pu iliuse ná-kpeleiti ti ni ná. É yeezeini gi wu ga n n gi, é gi laazu folo sa ag laawu. ⁸ Pu iliuse k ni zee zu, k l kpadimai tak l nd gi a é ni ba. P le l ni p b , é GALA fali b , é yeela ma, é balo. ⁹ Naa oluma, see nui niiti kpein ti ni zi zaama laai zu, ti aani alaa, tama ti p ti aloni. ¹⁰ Ti unfema wola veeni gi , gi liizu nii p é ni ga gi d ma ani, ti naa p feeni gi .

P le zeeli vai W l me
¹¹ Alu sa ag le eni p gi a l Al gezandili atoi gila su, nii é samai ni zi zaama laai zu, atoi naa laaseigi olu ni ga «Gala feleg iti ti ga yoogiti.» ¹² Gi zeelini Silakuse taazu , gi k miná ga folo sa ag . ¹³ Gi ze eni miná, gi a li ga kake obu elei, ey su gi zeeli Legio. Poluma voloi l kp ma elei nu yeezazu viil i lokole eni, gi k ni ga folo feleg gi a zeeli Puz le. ¹⁴ Gi ki- daale e nuiti tanigaa aani miná, ti gi maan n ni ga gi d ila k ti a. Uele ana gi zeelini la W l me. ¹⁵ W l me idaale e nuiti ti gi-maawoo m nini, ti il pele ma gi laa omisu ey su ti a ada ná laa ga Apiyuse L i, ta ná laa

ga W n Laazu U l Sa ag i. Si gi zu P le ti aani la, é GALA mamani, naa oluma i gel ni.

¹⁶ Si gi zu gi zeelini la W l me, ti vaani bu ga P le y l wu, sala usui gila ge a w l ma.

¹⁷ Folo sa ag le egai ma, P le Zuifuiti talotu iti tolini ga ti omi ta naati. Si gi zu naati ti aani la p b , é ni ti ma: «K leaiti, gè la faa olo oloni ada-nu us iti ma, gè la adem m wolani ta-vaa l mai ta olo oloni alaa. An naa e, ti sòni, ti pìli kasoi a Zeeluzal me, ti kùla miná, ti fè W l me nuiti zea.

¹⁸ Naati ti egai ma ga nà-faiti buu t , ti ni zu, ti pìl , t zeiti la ni n un s kaani, nii soloogai nu a vaa ma. ¹⁹ K l t i Zuifuiti ti la ni vaazu naa wu, k ele ele ge la ni ná k ni gè woo ulani masagi Seezaal ma, naa la bosu ga w in a mà ga gè nà-nu us iti maal . ²⁰ Naa a é k a gè toligi wogai la ga ade a, ade y p é il naama vai a, t zeiti Izelay le ná-kitogi maa ele a za gè y l i nii zu la.»

²¹ Zuifuiti ti goo aa oteni, ti ma: «Gi la s z l ni, é a ze e Zudee yooi zu a-vaa zu, gi- loin gila kpalaa ge la aani, é a a-vaa u wo gi ma. ²² K l w in a gi ma ga a i è a- isi i l ga giye. Nii é ga kalagi naa è p ai ba, gi kw ni ga ad p nuiti ta wuze ezu daal ma ga gola.»

²³ Ti ku ili toni ga ti omi. Naama voloi zeeliai ma, ti aani p b , ti m in, é le e ma m ungi a. É zo sobui ma ey su kp k i zeeli, P le ni ti , é ná-kalagi wo pelei l ga tiye: É GALA ná-masadai ma wooi laazeelini ti ma, é Moize ná-t gi zu woiti se eni

ta GALA goo wo nuiti ta- ita, é aa a kele ga é ti-
 igi lati, é lo Yesu ná-fai a. ²⁴ Tanigaa ti laani gooi la,
 z iti ti la k ni p ti a la da. ²⁵ Si gi zu ti ni
 ze ezu la P le b , tiya letele ti la ni zolooni
 faa ila ma, P le niima isi ilagi woni ti ma, é
 ma: «Gaama ni Z nvu Nadegai ya, si gi zu é
 ni zu la wo-m m wolani p ga GALA goo
 wo nui Ezayi maa ele, é ni ti ma:

²⁶ «Li, è niima nu us iti ma:

wa la woilo n ,
 k l wo la faa aa aa p .

Wa la w l n ,
 k l wo la woza aa p .

²⁷ T ze niima nu us iti ti a ga kigaaza nuiti,
 ti woizu l a, ti yee aazu,
 naa a a k ti aazu mina woza a,
 ti-woiye eiti ti mina faa m ni,
 ti-yii mina faa aa a,
 ti a ale ma p ,
 nii a k gè a ti d . »

²⁸ P le ni ti ma olu: «À kw mu ga kizo fai nii
 GALA ge fea, daa ana zeelizu zii iligiti ma, naati mu
 ta woilo ma.» ²⁹ [P le naama wooi wogai ma, maa aali
 wolai y ni Zuifuiti z zu, ti a li.]

³⁰ P le k ni ga kona feleg p l i naa wu, nii é
 se eni. É ni yeezeizu nuiti p bu ná, niiti ti ni
 aazu p ga ti ka. ³¹ É ni GALA ná-masada i ma vai
 laazeelizu, é a kalagi wo, é il Mali ii Yesu Kilista
 ná-fai a ladalai zu, faa n p ge la ni kpete eni
 naa a.

GALA S i

Portions of the Holy Bible in the Toma language of Guinea
Des portions de la Sainte Bible dans la langue de la Guinée Toma
copyright © 2013 Pioneer Bible Translators

Language: Toma

Translation by: Pioneer Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2016-09-08

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 14 Mar 2019 from source files dated 1 Dec 2018

95f995fa-1e05-5170-a262-d0f7dabeeddf